ára: 560 Ft CD melléklettel

OS/2® Times

II. évf 3. szám A magyar OS/2 felhasználók lapja 97/3

CD melléklet

Csemegézés
Quake for OS/2
StarOffice 3.1 béta
Corel Office for Java
Magyar(!) 29-es FixPak
Játékok

Internet

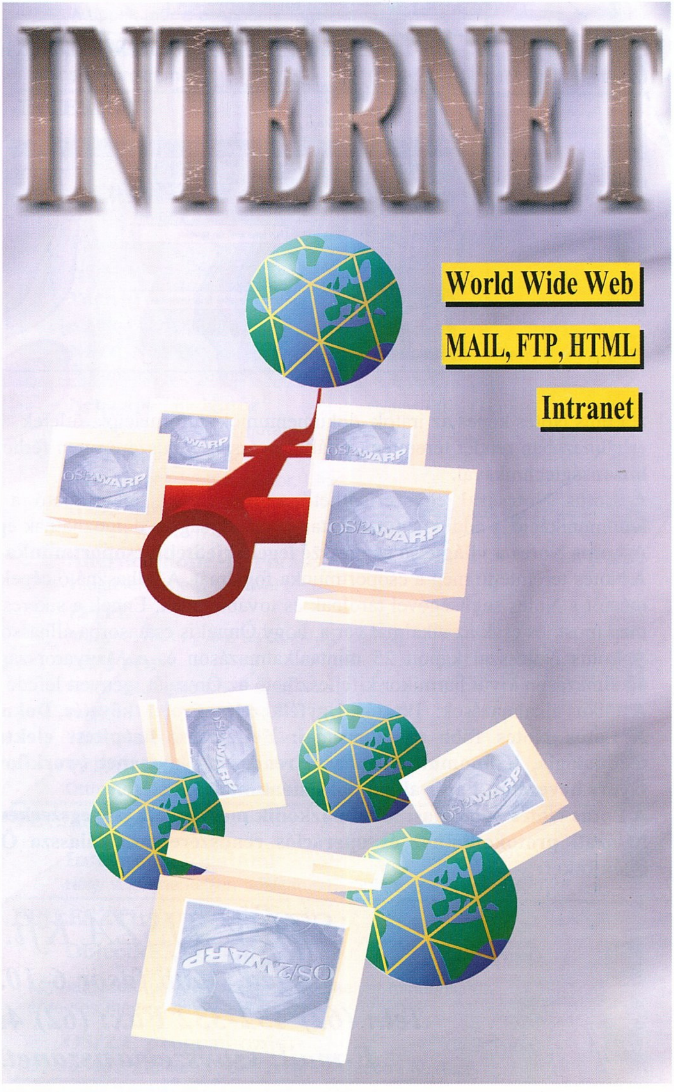
InJoy
PPPDial
PMMail
Yarn
NFTP, NCFTP
Netscape Navigator
InternetPhone
WWW kiszolgáló
TCP/IP otthon

Technológia

Internetes fogalmak

Fejlesztés

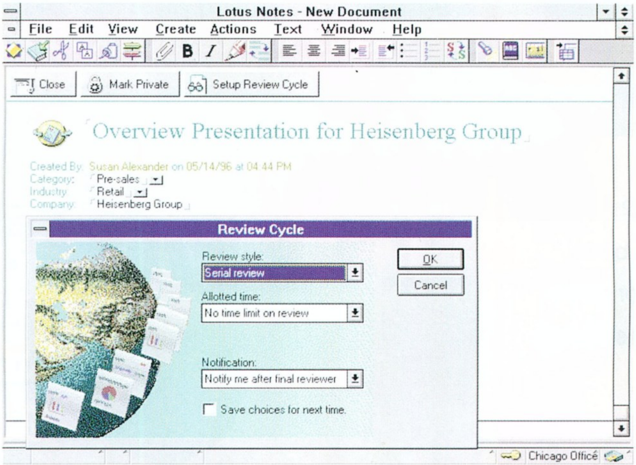
ObjectREXX
PM C programozás

Független számítástechnikai folyóirat

Lotus Notes 4

világelső az irodaautomatizálásban

A Lotus Notes képes az iratok, dokumentumok, információk, ötletek – első pillanatban kaotikusnak tűnő – halmazában rendet teremteni, miáltal gyorsan, rendszerezetten férhetünk adatainkhoz, világszínvonalú biztonságtechnikával.

A Lotus Notesszal egyszerűsíthető az ügymenet, elkerülhető a többszörös munka, javítható a kommunikáció, s eddig nem tapasztalt hatékonysággal dolgozhatnak együtt a csoportok.

A Lotus Notes a világ első és messze legelterjedtebb csoportmunka szoftvere.

A Notes teremtette meg a csoportmunka fogalmát. A felhasználó cégek közül sokan minden üzleti információt a Notes segítségével tárolnak és továbbítanak. Ennek a sikeres szoftvernek a 4. verziója érkezett meg most, és csak az alkalmat várja, hogy Önnél is csatasorba állhasson.

A Lotus Notesszal kapott 25 mintaalkalmazáson és a Magyarországon hozzáférhető számos magyar alkalmazáson kívül bármikor kifejleszthető az Ön saját igényeit lefedő program, néhány héten belül.

A tipikus alkalmazások: **Iktatás, Ügyfélkezelés, Projektkövetés, Dokumentum nyilvántartás és keresés**

A Lotus Notes főbb tulajdonságai: **Fejlesztés, Beépített elektronikus levelezés, Replikációs technológia, Kifinomult biztonsági rendszer, Ügymenet (workflow) tervezés, Internet kapcsolat, Gyors bevezetés, Papír alapú dokumentumok kezelése.**

A Lotus Notes rugalmas: alkalmazkodik megszokott szövegszerkesztőjéhez, szoftvereihez, meglévő hálózati protokolljaihoz és operációs rendszereihez. Válassza Ön is a Lotus Notest. Keressen bennünket:

SZÜV TISZA Kft.

Szeged, Jobb fasor 6-10.

Tel.: (62) 432-332 Fax: (62) 432-445

E-mail: szuvszeg@tiszanet.hu

Szabó Illés SW manager

OS/2® Times
A magyar OS/2 felhasználók lapja

Megjelenik kéthavonta az OpenBlue Bt. kiadásában.

Főszerkesztő, lapszervezés, hirdetés:
Ambrózy Gábor (amby@eik.bme.hu)
tel: 221-0019

Internet, hírek:
Kádár Zsolt (kadzsol@xs4all.nl)

Előfizetések, shareware:
Tóth Ferenc (etus@alarmix.net)
tel: 292-0157

Olvasószerkesztés, terjesztés:
Kovács István (kofa@math.bme.hu)
tel: 292-5988

Szerzők:
Gervai Péter (grin@hajdu.hungary.net)
Kárpáti Zoltán (pinyo@tolna.hungary.net)
Nagy Tamás Gábor (bigtom@eik.bme.hu)
Rick Papo (rpapo@msen.com)
Rostás Viktor (domby@eik.bme.hu)
Varga László (vargal@eik.bme.hu)

A szerkesztőség és kiadó levelezési címe:
1443 Budapest Pf. 256.

Felelős kiadó: Ambrózy Gábor

Tördelés: Tóth Ferenc

Grafika: Nagy Tamás Gábor

Nyomda: Zalai Nyomda Rt., Zalaegerszeg

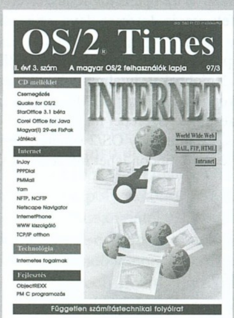
A lap ára: 560 Ft CD melléklettel

Előfizethető a kiadó levelezési címén és a következő bankszámlaszámon:
OTP 11714006-20370972

Éves előfizetési díj:
2800 Ft CD melléklettel
1680 Ft CD melléklettel nélkül

Terjesztés: hírlapárusoknál és számítástechnikai szaküzletekben

HU ISSN 1416-4566

A Háló

Mára már divattá vált az Internet, akinek nincsen email (elektronikus posta) címe, az biztos, hogy nem tartozik az elithez. Hogy valóban jól van-e így, azt nehéz eldönteni, kétségtelen azonban, hogy hozzáértők és laikusok is véleményt nyilvánítanak, és csak úgy röpködnek a szavak: Internet, Világháló, letöltés, gyermekpornográfia, információs szupersztráda, bombarecept, FTP, WWW és még sok minden más.

Az mára már kétségtelen, hogy az Internet nagy mértékben megváltoztatja a társadalmi szemléletet. Valóban, rengeteg információ elérhető az Interneten keresztül, újságunkban is többször hivatkozunk ezekre az elérési formákra. Ha az OS/2 felhasználó szemszögéből nézzük, igencsak hasznos lehet az internet-elérés, hiszen az OS/2 levelezési listán gyorsan (akár pár percen belül is) választ kaphat kérdéseire, hozzáfér a legfrissebb információkhoz és hírekhez. Emellett sokkal könnyebben áthághatjuk a földrajzi határokat is, nem csoda, hogy a telefonszolgáltatók oly sokat tiltakoznak az internetes telefonálás ellen.

Nem mindenkinek van azonban internet-hozzáférése, és akinek van, az sem feltétlenül tudja vállalni a tízezer forint körüli telefonszámlát. Ez utóbbit ugyanis igen hamar megtapasztalhatja az, aki egy-két programot (mondjuk egy FixPaket) modemen keresztül akar letölteni. Ezért igyekszünk segíteni CD mellékletünkkel, így mindenki számára elérhetővé válik az Internet gazdagsága, a valós költségek töredékéért.

Igyekeztünk ebben a számban kerülni azt, hogy nagy szavakkal beszéljünk az Internetről, intranetről és általában a TCP/IP protokollra épülő hálózatokról. Szerettük volna inkább gyakorlatiasabb módon a valódi felhasználási módokat bemutatni, hogy a valódi haszon és érték jobban kitűnjön. Ezért van, hogy a cikkekben inkább levelezőprogramról, WWW kiszolgálóról, IRC-ről, és nem világméretű információs forradalomról, elektronikus kultúráról, alternatív művészeti médiumról vagy más fantasztikumról szólunk. Az Internet elsősorban arról szól, amit a felhasználó ki tud hozni belőle (így lehet, hogy mindössze egy gyorsabb levelezési forma), ehhez pedig mi igyekszünk bemutatni a megfelelő eszközöket.

A legtöbb program otthon is használható, így az Internet kevésbé misztikussá válhat azok számára, akik nem ijednek meg egy kis konfigurálástól.

Ambrózy Gábor (főszerkesztő)

Ui.: Szívesen adnánk helyet Olvasóinknak a Times CD bitjein, hogy egyéni szemszögből is bemutathassák véleményüket programokról, az OS/2-ről, vagy általában a számítástechnika változásairól.

CD

A CD futtatásához parancssorból váltson a CD meghajtóra, majd futtassa az install.cmd fájlt (grafikus felületen ezt a CD meghajtót ikon nézetben (Icon view) megnyitva és az install.cmd fájlra duplán kattintva teheti meg). Hamarosan felszólítást kap, hogy adjon meg egy, a PATH-ban szereplő alkönyvtárat. A telepítőprogram ide bemásol két kis programot, amelyek a CD futtatásához kellenek. Ezenkívül a TMP környezeti változónak definiálva kell lennie a CONFIG.SYS-ben. Ha nincs, akkor írja be a CONFIG.SYS fájlba, hogy SET TMP=X:\Temp (ennek az alkönyvtárnak természetesen léteznie kell), majd indítsa újra a gépet! A telepítőprogram ugyanis (sok más programhoz hasonlóan) a TMP változó által megadott helyen ideiglenes fájlokat tárol. Ha ez nincsen megadva, akkor a CD-re másolná az ideiglenes fájlokat, ami ugye elég nehéz :).

A CD indítása után nem sokkal megjelenik a felület, ahonnan indítani illetve telepíteni lehet a böngészőket (Netscape Navigator és WebExplorer). Az esetleges telepítés után ne felejtse el újraindítani a rendszert! A megfelelő ikonra kattintva elindul a böngésző (mi a Netscape-et javasoljuk, de a WebExplorer is működik). Innen már reméljük, hogy mindenki elboldogul egyedül is. Talán még annyit, hogy a „driverek" feliratú ikon mögött találhatók a FixPakek is, a CD-ről telepíthető formátumban (a telepítésük előtt mindenképpen javasolt az ide vonatkozó cikk elolvasása!).

A CD-t egyébként az olvasók igénye alapján próbáltuk meg összeállítani. Sok kérés érkezett, hogy legyenek játékok is, legyen fenn az OS/2 levelezési lista anyaga, az OS/2 Times honlapja. Reméljük nem fognak csalódni. Fejlesztőeszköz alig került fel a CD-re, mivel a következő számunk az OS/2 alatti fejlesztésről fog szólni (ez nem csak a C-ben és Pascalban merül ki, nagyon sok más nyelv is létezik OS/2 alatt), tehát a következő CD-n lesz sok fejlesztőeszköz bemutató és/vagy béta verziója, javítócsomagok, példaprogramok minden mennyiségben és dokumentáció. Természetesen ezen kívül is sok minden kerül majd a CD-re, de ez a Kedves Olvasó visszajelzéseitől függ...

Országos OS/2 találkozó!

Második alkalommal kerül megrendezésre az ENLiGHTMENT, az Axioma és a United Force rendezésében a RAGE party. Idén csatlakozott a szervezőkhöz az OS/2 Times és az OtherSide multimédia magazin is. Ennek köszönhetően a party keretein belül megrendezik az első OS/2 találkozót is.

A RAGE '97 party helyszíne: Almássy téri szabadidőközpont, 1077 Budapest VII. kerület, Almássy tér 1.

Ideje: 1997. július 4-6. (Péntek délután négy órától, vasárnap reggel 10 óráig, szünet nélkül!) Belépő a három napra 750 Ft, lányoknak, feleségeknek ingyenes!

Ez a találkozó lesz az első pont, ahol a magyar OS/2-esek, vagy az OS/2 iránt érdeklődők összegyűlhetnek, kicserélhetik tapasztalataikat, illetve megismerkedhetnek az OS/2-vel olyan emberek szemszögéből, akik mindennap használják azt.

Az előzetes tervek szerint az OS/2-es gépek ethernetes hálózatba lesznek kötve (kártyát és valamennyi kábelt mindenkinek magának kell hoznia), és TCP/IP protokollal intranet környezetet biztosítunk majd. Az intraneten lehetőség nyílik majd honlapok tükrözésére, közös információs szolgáltatás elérésére, meghajtók és a legújabb sharewarek másolására, valamint számtalan FixPack és frissítés telepítésére.

A tervek között szerepelnek OS/2 előadások is, bemutatva az operációs rendszer előnyeit minden téren (Warp Server, Warp 4, hálózat, beszédfelismerés, Internet, Java, fájlrendszer, felépítés stb.).

Ezen kívül lehetőség nyílik, igény esetén, saját programok bemutatására is (REXX, ObjectREXX, Java, PM, játék), amelyek közül a legjobbakat jutalmazzuk is! Szintén érdemes készülni különféle demókkal, grafikákkal, ikonokkal és akár HTML oldalakkal is, hiszen ezek közül a legjobbak szintén jutalomban részesülnek. Szerepel még a tervek között OS/2 játékok bemutatása és az ezeken zajló verseny is, valamint egy OS/2 ismereti verseny, amiben a felhasználók összemérhetik tudásukat. A következő módon lehet információt kapni az OS/2 találkozóról:

- amby@eik.bme.hu
- os2times@alarmix.net
- os2@lists.bme.hu

Telefonon: Ambrózy Gábor (221-0019)
IBM OS/2 Hotline, Pál Ferenc: 165-4422/109, 372-1109
Weben: ***http://www.alarmix.net/os2times***
http://openblue.telnet.hu
Szeretettel vár mindenkit az OS/2 Times szerkesztősége!

Hírek

\OS2TIMES\97-4\NEWS

Friss információk az OS/2 világából

Cyber-Alert
1997. április 4.

A Client Server Networking cég (http://www.tiac.net/users/csn) piacra dobta Cyber-Alert nevű termékét, amellyel folyamatosan megfigyelés alatt tarthatóak a hálózati erőforrások. A telepítéshez mindössze egy hálózati kapcsolattal ellátott OS/2-es gépre van szükség. A Cyber-Alert folyamatosan figyeli a Mail, Web, FTP, News, Gopher és egyéb kiszolgálókat, s online módban, grafikus felületen jeleníti meg a pillanatnyi állapotot, ily módon lehetőség nyílik a problémás területek felderítésére és az esetlegesen felmerülő hibák gyors elhárítására.

Galactic Civilizations Expansion Pack
1997. április 8.

Négy évvel ezelőtt adták ki minden idők legnépszerűbb OS/2-es játékát, a Galactic Civilizationst. Az évforduló alkalmából kiegészítő csomaggal lepte meg a Stardock cég (http://www.stardock.com) a játék kedvelőit. A csomag jelentősen kibővíti a Galactic Civilizations II funkcionalitását. Új technológiák, csillaghajók és ellenfelek jelentek meg, és a civilizációk ezentúl nagyobbakra is nőhetnek. A felhasználói felület és a grafika minősége szintén sokat javult. A számítógép, mint ellenfél sokat „okosodott". A szabályokon is változtattak a többéves felhasználói visszajelzések figyelembevételével.

Az OS/2-es játékok piaca az utóbbi időben igen megélénkült. Rövid ízelítő a „termésből": Sega Master System és Game Gear Emulator (http://www.geocities.com/SiliconValley/Pines/2281), Matrix for OS/2 (stratégiai játék, http://www.bmtmicro.com/catalog/matrix/matrix.html), Netrek (X-Window port, ftp://hobbes.nmsu.edu/pub/os2/unix/games/netrek10.zip), Vigilance On Talos V (http://www.polyex.com), Whack-A-Mole 1.22 (farsangjáték, http://www.randomc.com/~erlkonig/whack.html), Freeciv (X-Window port, ftp://ftp.very.priv.at/xfree/freeciv1i.zip), Entrepreneur béta (http://www.stardock.com), WarpTris (Tetris változat, http://www.geocities.com/SiliconValley/Heights/1856), Jacks or better Video Poker (Java program, http://www.monmouth.com/~neil/JBVP.html).

Sslurp! 1.1
1997. április 12.

A korábban SpiderMan és WebSucker néven ismert, komplett Web kiszolgálók letöltésére használható programot ezentúl Sslurp! néven kell a felhasználóknak keresni. Az Sslurp! képes a html oldalakon kívül a képeket és a Java programocskákat (appleteket) is letölteni. Tűzfal mögött is használható, viszont a működéshez HPFS partícióra is szükség van. Letöltés: ftp://ftp.cdrom.com/pub/os2/internet/sslurp11.zip.

Szüksége van egy funkcióra?
1997. április 12.

Hiányol egy funkciót az OS/2 Warp, Warp Server vagy PC DOS termékek valamelyikéből? Ha igen, akkor látogasson el az IBM kívánalmak oldalára (http://www.austin.ibm.com/pspinfo/pspform.html) és töltse ki az online formanyomtatványt!

X-IT 2.4
1997. április 14.

A sokak által használt WPS funkciónövelő program a 2.4-es verziótól kezdődően már magyarul is „beszél". A program új funkciói közül talán a legmeglepőbb a Warp 4-ben bevezetett ablakzárógomb eltüntethetősége. Beszerezhető a http://www.bmtmicro.com/catalog/xit/xit.html oldalról.

Sibyl béta
1997. április 15.

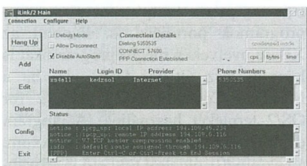
A Borland cég Delphijéhez nagyon hasonló vizuális Pascal fejlesztőeszközt forgalmaz a német Speedsoft cég. A Sybil névre hallgató programnak rövidesen megjelenik az újabb kiadása. A béta változat már most is letölthető az Internetről: ftp://ftp.ndrh.de/~speed/files/public/beta. A Sibyl majdnem teljesen kompatibilis a Delphivel, ezért a Delphiben készített programok oroszlánrésze szinte azonnal fordítható alatta is. Ráadásul rövidesen megjelenik a Windows 95-ös és NT-s változat is, ami nagyban megkönnyíti majd a keresztplatformos fejlesztést. A Delphi stílusú vizuális fejlesztőkörnyezeten kívül a Sibylbe igen gyors, többszálas futtatási technológiát használó fordítót, tökéletesített hibakeresőt (debugger) és objektumnézegetőt (Object Browser) építettek be. A termékről további információ található a Speedsoft cég honlapján: http://www.ndrh.de/~speed.

NFTP 1.03
1997. április 17.

A magyar nyelvű változattal is rendelkező ftp kliensprogramnak kiadták a frissített változatát. Az NFTP a következő fő funkciókat kínálja: teljesen görgethető könyvtár-megjelenítés, az egyszer már letöltött könyvtártartalom megjegyzése (így azokat nem kell újra letölteni, ha visszaváltunk egy már korábban letöltött alkönyvtárhoz), gyorsbillentyűs fájlkiválasztás és alkalmazásindítás, könyvjelzőzés (bookmarking), folyamatindikátor, megszakadt letöltések folytatása (reget), valamint teljes körű tűzfaltámogatás. Letölthető: http://crydee.sai.msu.su/nftp.

iLink/2 1.02
1997. április 21.

Sokáig a BMT Micro, Inc. által készített iLink/2 (*1. ábra*) tárcsázóprogram volt az egyetlen alternatíva a Warpba épített IBM-es tárcsázóprogramok mellett, és talán még ma is ez az egyetlen grafikus helyettesítő program. Az iLink/2 teljesen

1. ábra: IBM-es tárcsázóhoz hasonló felület, jobb teljesítmény

kompatíbilis az IBM-es tárcsázóprogrammal, ugyanakkor szolgáltatásaiban annál gazdagabb (automatikus újrahívás vonalszakadás esetén, alternatív telefonszámok támogatása, programok indítása kapcsolódáskor, stb.) A shareware kiadás letölthető a BMT Microtól: ftp://ftp.bmtmicro.com/bmtmicro/ilink1_2.zip.

PM Timer
1997. április 23.

A PM Timer hasznos segédeszköz lehet azok számára, akik folyamatosan figyelemmel szeretnék kísérni a modemezésük során telefonra költött összeget. A program folyamatosan figyeli a soros port forgalmát és az előre beállított tarifazónák alapján számolja ki az eltelefonált összeget. Ez különösen akkor nagyon kényelmes, ha egymás mellett több kommunikációs programot is használunk. A PM Timer parancssorból is indítható, s ha úgy akarjuk, a háttérben is elfut. Ilyenkor az éppen aktív ablak fejlécén jelzi ki, hogy hogyan is állunk anyagilag. A program letölthető a hobbes.nmsu.edu-ról, vagy a szerző (Jeffrey Habets) honlapjáról: http://www.xs4all.nl/~jeffh/pmtimer.html.

GMP Library, Base32, ICAT ...
1997. április 23.

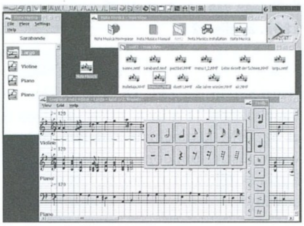
A tetszőleges pontosságú számítási műveleteket lehetővé tevő — eredetileg UNIX-ra írt — GNU MP (multi-precision) könyvtárnak Peter Meerwald (seawood@mail.very.priv.at) elkészítette az OS/2-es változatát. A 486-os és Pentium processzorokra is optimalizált statikus könyvtárakat és egy, a dinamikus linkeléshez használható DLL-t tartalmazó csomagot az ftp://ftp.very.priv.at/gmp/gmp202a.zip fájlban találhatjuk meg. Peter igen aktív az utóbbi időben, mivel az Ő nevéhez fűződik a TCPDUMP (elmenti a hálózati adatforgalmat egy fájlba, ftp://ftp-os2.nmsu.edu/unix/tcpdumpb.zip) és a NETPBM (képkonvertáló eszközgyűjtemény, ftp://ftp.very.priv.at/netpbm/netpbma.zip) programok portolása is. Ezentúl az XBase nyelveken megírt programokat is könnyű lesz áttenni OS/2 alá, ha a Maxxum Consulting cég Base32 for OS/2 termékét használjuk. A program demó verziója a http:/www.maxxum.co.nz/prod01 oldalról tölthető le. További jó hír a programozóknak, hogy folyik a Gnanasekaran Swaminathan-féle C++ SOCKET++ könyvtár OS/2-es változata portolása is. Paul Elliott (paul.elliott@hrnowl.lonestar.org) munkája figyelemmel kísérhető a http://www.io.com/~pelliott/pme/socket/readme.html oldalon. Az IBM sem „lustálkodik", mivel a http://service.software.ibm.com/icat oldalon elérhetővé tette a DevCon CD-ken korábban már megjelentetett ICAT hibakeresőjének tökéletesített kiadását.

Képfeldolgozás Embellish-sel
1997. április 23.

Az Embellish a Dadaware cég OS/2-re és Windows 95-re egyaránt megírt képfeldolgozó programja. A képek feldolgozásánál objektumorientált megközelítést alkalmazó program jelenleg még nem nagyon ismert. A gazdag funkcionalitás (16 rajzolóeszköz, 50 beépített szűrő, 22 speciális effektus) viszont arra enged következtetni, hogy az Embellish rövid időn belül népszerű lesz. Az OS/2-es demó verzió a ftp://ftp.dadaware.com/dadaware/emb_os2.zip fájlban található.

Nota Musica
1997. április 23.

Az OS/2-t és a zeneszerzést egyaránt kedvelők talán már korábban felfedezték a Nota Musica-t (*2. ábra*). A program se-

2. ábra: Szóljon a dal!

gítségével a megálmodott kotta lejegyezhető, lejátszható illetve kinyomtatható. MIDI fájlok export és importja is megoldott. A Nota Musica beszerezhető a német Team OS/2 WWW oldaláról: http://www.teamos2.de/software/notamusica/Nota_ e.html.

Funkcióbővítés igény szerint
1997. április 29.

Az OS/2 Warp 4 és Warp Server tulajdonosok a jövőben nem lesznek rákényszerítve, hogy megvárják és megvegyék a termékek újabb változatát, amennyiben csak egy-két extra funkcióra van szükségük. A bővítéseket ugyanis szelektíven is beszerezhetik az IBM új Software Choice programjának keretében. A Software Choice az Interneten keresztül érhető el, s az arra jogosult felhasználók katalógusból válogathatják össze a letölteni és megvásárolni kívánt bővítőfunkciókat. A programokon kívül információs anyagokkal és hasznos linkekkel is kedveskednek a látogatóknak. Néhány példa a Software Choice jelenlegi kínálatából: Warp bővítések: Java frissítés, Netscape Navigator; Warp Server bővítések: Network Logon for Windows 95, Network Neighborhood Browser Support. A Software Choice URL-je: http://www.software.ibm.com/os/warp/swchoice.

A DataQuest előrejelzései
1997. április 30.

A DataQuest felmérése szerint 1996 és 2000 között évente átlagosan 20%-kal fog növekedni az eladott Warp Serverek száma. Ez körülbelül a kétszerese a Novell és UNIX szerverek számára jósolt növekedési ütemnek. A DataQuest szerint a Warp Servert csak a Windows NT fogja megelőzni.

Domino.Action és Domino.Merchant OS/2 Warphoz
1997. május 7.

Az IBM és a Lotus bejelentették, hogy rövidesen kibocsátják Domino.Action és Domino.Merchant nevű termékeiket OS/2-höz. A Domino.Applications családba tartozó programok a Lotus Dominon alapszanak. A Domino. Actionben található előre definiált mintaoldalak segítségével gyorsan és hatékonyan lehet Web site-okat tervezni, létrehozni illetve karbantartani. A Domino. Merchant a hálózaton (Interneten) keresztül folytatott üzleti tevékenységet segíti elő. A szolgáltatások között szerepel az online rendelések és eladások támogatása, katalóguskezelés, valamint adatok gyűjtése és statisztikák készítése a marketingtevékenység tökéletesítéséhez. Az érdeklődők a Lotus Web oldaláról tölthetik le az új termékek próbapéldányait: http://www.net.lotus.com.

BackMaster 3.0
1997. május 7.

Az MSR Development Corporation kibocsátotta OS/2-es biztonságimásolatkészítő (backup) programjának továbbfejlesztett verzióját. A BackMaster 3.0 most már beépített ütemezővel rendelkezik, ami megkönnyíti a mentések automatizálását. A grafikus kezelői felület is megújult, s OS/2-es körökben jelenleg

ez az egyetlen program, amely az Iomega Ditto 2GB és StorStation 2GB szalagos egységeket is támogatja. A termékről további információ a gyártó cég WWW oldalán található: http://www.msrdev.com.

TCP/IP Portscanner 1.20
1997. május 10.

Főleg rendszeradminisztrátorok (és számítógépes betörők :-) számára lehet nagyon hasznos a Ralf Christen (ralf.christen@ibm.net) által írt Porstscanner program, amely segítségével feltérképezhetők a szervereken működtetett szolgáltatások. A Portscanner ugyanis ellenőrzi a megadott gépe(ke)n a portokat és listát készít a használatban lévőkről. A program ingyenes, letölthető a http://www.dataline.ch/~rch/portscan oldalról.

Internet Gate 1.10
1997. május 15.

Az Internet Gate segítségével a néhány gépből álló hálózatok felhasználói (kisvállalkozások, iskolák stb.) könnyen és viszonylag olcsón oldhatják meg az Internetre csatlakozást. A program ugyanis képes lokális hálózatot telefon (dial-up) vagy ISDN vonalon keresztül az Internettel összekötni. A költségmegtakarítás érdekében automatikusan megszünteti a kapcsolatot egy előre beállított várakozási idő (idle time) után. Ha viszont azt észleli, hogy valakinek szüksége van a kapcsolatra, akkor automatikusan újra felépíti azt. Az Internet Gate egyben az IRC proxy és a DNS szerverek funkcióját is ellátja. (URL: http://www.execpc.com/~marco)

Warp Enhancer 0.20
1997. május 15.

Újabb WPS funkcionalitásbővítő alkalmazás a láthatáron! Achim Hasenmuellernek (A.Hasenmueller@TeamOS2.de), a német TEAM OS/2 tagjának új alkalmazását bizonyára sokan nagyon hasznosnak találják majd. A Warp Enhancer ugyanis a következő, eddig hiányzó funkciókat pótolja: állapotleíró-sáv (status bar) a gyűjtőkhöz, amely mutatja a kiválasztott objektumok számát és méretét, rekurzív méretszámítás WPS gyűjtőkhöz, az aktív feladatok listájának (Window List) szűrése, a 3. egérgomb megnyomása a dupla kattintást helyettesíti, a címsoron (Title Bar) környezetfüggő menü a rendszermenü helyett, maximalizált ablakok mozgatásának letiltása, a Win95 billentyű kihasználása és még sok más hasznos funkcióbővítés... Letölthető a szerző honlapjáról: http://www.bawue.de/~achimha/we.

GtIrc 2.05
1997. május 19.

A segédprogram-gyűjteményéről híres GammaTech, Inc. (http://www.gt-online.com) kibocsátotta IRC kliensprogramjának újabb változatát, amely az ilyenkor szokásos hibajavításokon kívül számos új funkcióval is bővült. A regisztrált felhasználók a frissítést ingyen használhatják, ha letölthetik az ftp://ftp.gt-online.com/pub/gammatech/grc97135.csd fájlt. Az új felhasználók teljesen funkcionális demó verziót találnak az ftp://ftp.gt-online.com/pub/gammatech/gtirc205.zip fájlban. A demó egyetlen korlátozás az, hogy nem menti el a beállításokat.

Lotus Word Pro 96 fix
1997. május 22.

Megjelent az első javítócsomag a Lotus Word Pro 96-hoz. A fixre azonban csak azoknak van szükségük, akik a Word Pro 96 vagy a SmartSuite 96 első kiadásaiból vásároltak. A Help / About Word Pro menüpont aktivizálásával meg lehet győződni a szövegszerkesztő sorozatszámáról. Amennyiben O70.1341.0 a sorozatszám, akkor érdemes feltenni a javítást, amely az ftp://ftp.lotus.com/pub/lotusweb/product/smartsuite/wpos2up.exe címen érhető el. Vigyázat, a fájl mérete 3.8Mb! Aki nem elégszik meg a Word Pro 96 által nyújtott szolgáltatásokkal, annak a fixen kívül érdemes letölteni és kipróbálni a TinkBar program 4.0-ás kiadását (http://ourworld.compuserve.com/homepages/tink/tinkbar.htm).

PMMail 1.92
1997. május 23.

Szintén sok javítást tartalmaz a PMMail új verziója is. Ez viszont nem minden, mivel a levelezőprogramot felkészítették a közeljövőben megjelenő PMINews-zal (USENET-es hírcsoportböngésző) való együttműködésre is. Dokumentáltak egy eddig „sikeresen eltitkolt" funkciót is. Ha a PMMailt parancssorból indítjuk az /f kapcsolóval, akkor automatikusan letölti az új leveleket és elküldi a megírtakat, amennyiben a megfelelő gyűjtőknél a bekapcsoláskori letöltést illetve elküldést előzőleg beállítottuk. Beszerezhető a SouthSoft gépéről: http://www.southsoft.com.

Warp Server bővítések
1997. május 24.

A közelmúltban megjelent Windows 95-ös verzió után a Windows NT-hez is kibocsátotta az IBM a Warp Server domainekhez való csatlakozást elősegítő kliensprogramját. A bővítés szabadon letölthető a http://www.software.ibm.com/os/warp-server/clients/clifnt.htm oldalról (bár használata UFB (Use Based Feature) liszenszeléshez kötött) és megtalálható az IBM Software Choice oldalán (http://www.software.ibm.com/os/warp/swchoice) is.

Ingyenes frissítés Virtual Pascalhoz
1997. május 24.

Az fPrint (UK) Ltd jóvoltából a Virtual Pascal tulajdonosok viszonylag könnyen újrafordíthatják a Delphivel Windows alatt megírt programjaikat OS/2 alá. Ezt többek között az teszi lehetővé, hogy az fPrint programozói változtatásokat hajtottak végre a Delphi vizuális komponenskönyvtárában (VCL). A bővítés szabadon letölthető az ftp://ftp.fprint.co.uk/fprint/vpascal/vpvcl1.zip címről (kb. 800kB). Rossz hír viszont, hogy az fPrint felfüggeszti a Virtual Pascal OS/2-es verziójának fejlesztését. Döntésüket azzal indokolják, hogy a fejlesztéshez használt IBM-es Open32 könyvtár lassú és funkcionalitása limitált.

ZOC V3.051
1997. május 28.

Elkészült a ZOC (Zap-O-Comm) kommunikációs program újabb változata. A nagyon szép grafikus felülettel és rengeteg hasznos szolgáltatással rendelkező alkalmazás jól használható mind hagyományos modemen, ISDN-en, mind pedig telnet szekción keresztül végrehajtott kommunikációs feladatokra. Letölthető az ftp://ftp.us.emtec.com/zoc könyvtárból.

Kádár Zsolt

GYIK

Hasznos tippek és trükkök

WIN-OS/2 tippek

Tudta-e, hogy DOS rendszerlemezről betöltött DOS szekcióban WIN-OS/2-t is futtathat? Ha nem, akkor próbálja meg a következőket! Helyezzen DOS rendszerlemezt pl. az A: meghajtóba! Gondoskodjon róla, hogy a lemezen legyen valamilyen egyszerű DOS-os szövegszerkesztő is, amellyel később módosítani lehet a Config.Sys és Autoexec.Bat fájlokat! Adja ki a VMDISK A: <képfájl> parancsot, ahol <képfájl> a lemezről készítendő fájl neve! Amikor a képfájl elkészült, húzzon elő egy programmintát és töltse ki a következőképpen: az elérési út mezőbe írjon csillagot; a szekcióbeállításoknál változtassa meg a DOS_STARTUP_ DRIVE beállítást a képfájl nevére (természetesen a teljes elérési úttal!); valamint növelje meg a DOS_FILES és DPMI_MEMORY_LIMIT értékeit 40-, illetve 4-re! Ha felvette a beállításokat, akkor zárja be a jegyzettömböt és kattintson duplán az újonnan létrehozott objektumra, hogy betöltődjön a speciális DOS szekció! A szekcióban szerkessze át a Config.Sys-t oly módon, hogy az a következő sorokat mindenképpen tartalmazza:

```
DEVICE=<drive>:\OS2\MDOS\FSFILTER.
SYS
DEVICE=<drive>:\OS2\MDOS\HIMEM.SYS
DEVICE=<drive>:\OS2\MDOS\EMM386.SYS
```

Az FSFILER.SYS sornak valahol a Config.Sys elején kell lennie. Ha mindez rendben van, akkor módosítsa az Autoexec.Bat fájlt is az igényeinek megfelelően! A szekció újraindítása után a WIN parancs kiadásával fogja tudni futtatni a Windows-t a speciális DOS szekcióban.

Ha az egérmutató „akadozik" a teljes képernyős WIN-OS/2 szekcióban, akkor próbáljon játszani a szekcióbeállításoknál az IDLE_SECONDS és IDLE_ SENITIVITY paraméterekkel! Az előbbi az 1-3, az utóbbi pedig a 10-100 tartományban kell, hogy legyen.

Esetenként adatvesztés fordulhat elő, ha a vágólapon keresztül továbbítunk adatot Windows programok között. Ilyen esetben állítsa a szekcióbeállításoknál a VIDEO_FASTPASTE paramétert ON-ra!

Rendszer tippek

Parancssorból is újraindíthatja gépét a SETBOOT /B paranccsal, ha előzőleg a Boot Managert is telepítette. Az /IBD: <meghajtó> paraméterrel pedig azt a partíciót is kijelölheti, ahonnan a rendszert újra szeretné indítani. A <meghajtó> helyén a partíció betűjelét kell megadni. A partíció neve alapján is választhat, ha az /IBA:<name> kapcsolót használja. A SETBOOT további paramétereiről szerezhet tudomást, amennyiben kiadja a SETBOOT ? parancsot.

Megszabhatja az Indítás (Startup) gyűjtőben elhelyezett programok végrehajtási sorrendjét, amennyiben a gyűjtőt oszlopos nézetben nyitja meg. Ekkor a programok a gyűjtőbe helyezés sorrendjének megfelelően fognak elindulni.

Az OS/2-es rendszer két igen fontos fájlja az OS2.INI és az OS2SYS.INI, ugyanis itt tárolódik a rendszerbeállítások oroszlánrésze. Bár a Warpban bevezetett archiválási funkció gondoskodik elmentésükről, mégis hasznos lehet, ha időnként kézzel is elmenti őket. Mivel az említett INI-fájloknak rendszer (system) attribútumuk van, az elmentés pl. speciálisan paraméterezett XCOPY paranccsal történhet: XCOPY C:\OS2\ OS2*.ini G:\BACKUP\ /T /R /O.

Néha előfordul, hogy rendszerünk egyszer csak elkezd „panaszkodni", hogy nem tudja elmenteni az OS2.INI fájlt. Ha ez annak ellenére történik, hogy elegendő merevlemezhely áll rendelkezésre, akkor lehet, hogy valamilyen úton-módon az INI fájloknak csak-olvasható attribútuma „keletkezett". Ilyen esetekben segít az \OS2 alkönyvtárban kiadott ATTRIB -R OS*.INI parancs.

Ha meg akarja tiltani a floppy-meghajtó OS/2 alatti használatát, akkor távolítsa el a Config.Sys-ből a BASEDEV= IBMxFLPY.ADD sort, ahol x 1 vagy 2 is lehet!

Ha csak HPFS fájlrendszert használ, akkor távolítsa el a Config.Sys-ből a DISKCACHE sort! Ekkor ugyanis visszanyeri a FAT-es gyorsítótár számára — eddig teljesen feleslegesen — lefoglalt memóriát.

Az INF fájlokban tárolt információs anyagokat összefűzheti az összeadás művelettel: C:\BOOKS1\FILE1.INF+C: \BOOKS2\FILE2.INF. Ha a fájlok a HELP környezeti változó által megadott könyvtárakban helyezkednek el, akkor a teljes elérési utat nem is szükséges megadnia. Az összefűzött fájlokhoz rendelhet környezeti változót is: SET FILE= C:\BOOKS1\FILE1.INF+C\BOOKS2\ FILE2.INF. Ezek után, a VIEW FILE parancs kiadásával az összefűzött könyveket egyszerre nézheti meg.

Az MMPM/2-vel együtt telepített PLAY.CMD programmal WAV és AVI fájlokat játszhat le parancssorból. Egy másik lehetőség ugyanerre az MPPM. EXE használata: MPPM /SC <fájlnév>, vagy START /MIN MPPM /SC <fájlnév> (ez utóbbi esetben a háttérben indul az MPPM).

Ha egyszerre több egyforma típusú nyomtató is kapcsolódik gépéhez, akkor elérheti, hogy az új feladatok mindig arra a nyomtatóra továbbítódjanak, amelyik éppen szabad. Ehhez csak annyit kell tennie, hogy a nyomtatóobjektum beállításainál az Output port oldalon a CTRL billentyű folyamatos nyomvatartása mellett az egér első gombjával kiválassza azokat a portokat, amelyekhez a nyomtatók csatlakoznak.

A CD-ROM gyorsítótárának a méretét szabályozhatja a Config.Sys IFS= <meghajtó>:\OS2\CDFS.IFS sorához toldott /C kapcsolóval: IFS=C:\OS2\ BOOT\CDFS.IFS /C:<szám>. A <szám> a gyorsítótár nagysága 64K-s szegmensekben. Alapértelmezés szerint 128K a CD-ROM gyorsítótára, azaz <szám>=2.

WPS tippek

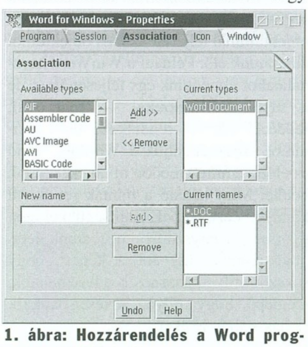
Ha gyorsan meg akarja nyitni egy adott objektum beállításait tartalmazó jegyzettömböt, akkor az ALT billentyű lenyomva tartása mellett kattintson duplán az első egérgombbal az objektumra! Ha pedig a SHIFT billentyűt tartja

lenyomva a kattintás alatt, akkor az objektumot tartalmazó gyűjtő automatikusan becsukódik az objektum megnyitása után *(Csak non-grid elrendezés esetén. Flowed elrendezéskor a kiválasztott ikon és az azelőtti összes ikon megnyílik ilyenkor. -A Szerk).* Könnyedén másolatot készíthet objektumairól, ha a CTRL billentyű lenyomása mellett vontatja őket a megfelelő helyre. Ha ugyanezt a CTRL helyett a SHIFT lenyomása mellett végzi, akkor másolás helyett áthelyezést (Move) hajt végre. Ez utóbbi trükk nagyon hasznos, ha egy mintaobjektumot (Template) akar áthelyezni.

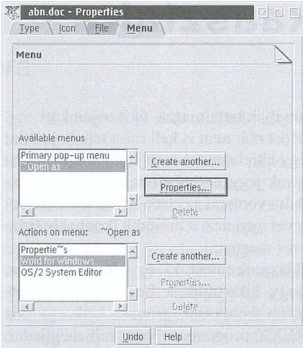
A Munkaasztalon (vagy bármelyik más gyűjtőben) elhelyezkedő objektumok szövegeinek színét gyorsan kicserélheti, ha a Színpalettából a CTRL billentyű lenyomva tartása mellett a kívánt színt a Munkaasztalra (vagy a gyűjtőre) dobja.

Előfordulhat, hogy nem tud a Munkaasztalról egy objektumot letörölni. Amennyiben speciális karaktereket (pl. ékezetes betűket) tartalmaz az objektum neve és a létrehozás óta kódlapot váltott, akkor váltson vissza a létrehozáskor beállított kódlapra a törlés előtt! Ha nem ez lenne a helyzet, akkor helyezze át az objektumot egy gyűjtőbe, majd törölje a gyűjtőt! Ha ez sem segít, akkor helyezze át az objektumot mágneslemezre és formázza meg a lemezt!

Jelentősen meggyorsíthatja munkáját, ha adatfájljaihoz (pl. Word, Excel, IBM Works) hozzárendeli a megfelelő alkalmazásokat, így azok automatikusan el fognak indulni és be fogják tölteni a fájlt, amikor annak ikonjára kattint. A hozzárendelést az alkalmazásnál vagy

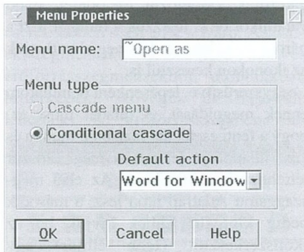

1. ábra: Hozzárendelés a Word program beállításainál

2. ábra: Hozzárendelés egy adatfájl beállításainál

az adatfájlnál hozhatja létre. Amennyiben általános érvényű (tehát a számítógépén lévő, egy bizonyos tulajdonsággal rendelkező összes fájlra érvényes) hozzárendelést szeretne megadni, akkor azt magánál az alkalmazásnál célszerű megtenni. Tegyük fel, hogy mindig a Word szövegszerkesztőt szeretné automatikusan indítani, amikor egy DOC kiterjesztésű fájl ikonjára kattint! Nyissa meg a Word beállításait (Settings/ Properties) és váltson a Hozzárendelés (Association) oldalra! Az Új név rovatnál gépelje be: *.DOC és nyomja meg a Hozzáadás gombot! Természetesen több fájltípust is megadhat és a hozzárendelést a már Előre definiált típusok (Available types) felhasználásával is megteheti. Ha csak néhány adatfájlhoz szeretné az adott alkalmazást társítani, akkor ezt viszont az adatfájloknál célszerű megtennie. Nyissa meg a kérdéses adatfájl beállításait és váltson a Menü oldalra. A Rendelkezésre álló menükből (Available menus) válassza ki a Megnyitást (~Open as), majd vontassa a hozzárendésre kiválasztott alkalmazás ikonját a Műveletek a menüben (Actions on menu) ablakra! Egy adatfájlhoz természetesen több alkalmazást is rendelhet. Ilyen esetekben az alapértelmezés szerinti program fog elindulni, amikor a fájl ikonjára kattint. Ha nem ezt szeretné, akkor a fájl Megnyitási menüjéből (Open as) választhatja ki az indítani kívánt programot. Az alapértelmezés szerint hozzárendelt alkalmazást megváltoztathatja a Megnyitási menü Tulajdonságainál, a Feltételes almenü (Conditional cascade) Alapértelmezés szerinti műveleténél. Általában problémát szokott okozni, hogy az OS/2 szövegszerkesztő (OS/2 System Editor) az alapértelmezés szerinti alkalmazása a *.DOC fájloknak. Ha sok ilyen fájlja van, akkor az alapértelmezés szerinti alkalmazás fájlonkénti átállítása gyakorlatilag nem járható megoldás, ráadásul az újonnan keletkező *.DOC fájloknál is mindig kézzel kell majd áttérni. Kihasználhatja viszont azt, hogy az először hozzárendelt alkalmazás lesz az alapértelmezés szerinti. Ha tehát pl. a Wordnél történő hozzárendelés előtt ideiglenesen

3. ábra: Az alapértelmezés szerint indított program megváltoztatása

eltávolítja az OS/2 szövegszerkesztő (és az esetlegesen még szóba jövő más alkalmazások) beállításainál a *.DOC fájlokra való hivatkozást, akkor a Word lesz az egyedüli, a későbbiekben pedig az alapértelmezés szerint indított program. *(A hozzárendelések szerkesztésére kitűnő az Assiciation Editor nevű freeware -A Szerk.)*

Ikont társíthat EXE fájljaihoz, ha az ikont átnevezi az EXE nevének megfelelően (pl. TEST.EXE -> TEST.ICO) és bemásolja az EXE fájl alkönyvtárába. Ezek után az EXE fájl a megadott ikon „képében" fog megjelenni.

A Munkaaszal előbukkanó menüjébe is felvehet programokat. Ehhez az előbukkanó menüből válassza a Settings/ Properties pontot, majd a Menü fület! Itt a „Primary pop-up menu" ponthoz adhat meg programot az alsó „Create another" gomb megnyomása után. Először egy nevet kell adnia a programnak (ez fog megjelenni a menüben), majd meg kell adnia a program elérési útvonalát és nevét.

Kádár Zsolt

Az itt közölt tippek OS/2 Warpon lettek tesztelve. Ennek ellenére túlnyomó többségük valószínűleg OS/2 2.1/ 2.11-en is kifogástalanul működik.

Tippek a Munkaasztalra

Ikonok módosítása

A Munkaasztal ikonjait beszédesebbé tehetjük, hogy ikonjukban is jelezzék egy munkafolyamat állapotát. Vegyünk egy egyszerű példát! Amikor létrehozunk egy szöveges fájlt (Adatfájl, Data File), és beleírunk egy ötletet, akkor vagyunk az első fázisban. Később visszatérünk, hogy elkezdjük kidolgozni az ötletet, majd valamikor be is fejezzük a munkát. Ezt a három fázist könnyedén megjeleníthetjük az ikonokon keresztül is.

Leegyszerűsítve, lépésenként bemutatom ennek megoldását. A feladat most az, hogy a fenti esetet két fázisban: munka és kész állapotban jelenítsük meg. Először létrehozzuk a két ikont. Az első megszaggatott Adatfájl ikon lesz, a második pedig kipipált. Ehhez hívjuk be az Ikonszerkesztőt (Icon editor) egy Adatfájl objektum Beállítások (vagy Tulajdonságok (Settings, Properties)) jegyzettömbjén az Általános (vagy Ikon (General, illetve Icon)) oldalán a Szerkesztés (Edit) gombra kattintva! Végezzük el az átalakítást, majd mentsük el munkánkat a Mentés más néven (Save As) menüponttal, majd nyomjuk le a Visszaállítás (Undo) gombot a Szerkesztés (Edit) menüben! Ekkor újraszerkeszthetjük az eredeti ikont. Mentsük ki a második ikont is más néven, majd lépjünk ki a programból! Nyissuk meg azt a gyűjtőt, amelyik tartalmazza új ikonjainkat!

Most már nem is kell mást tennünk, mint egy létrehozott Adatfájl objektum Beállítások jegyzettömbjében az Általános oldalra vontatni az elsőt. Munkánk befejeztével ugyanezt a második ikonnal is érdemes megtenni.

Iktassunk most ki egy lépést! Ahhoz, hogy kikerüljük a Beállítások jegyzettömb behívását, írnunk kell egy kis REXX programot. Nem kell megijedni, ezt akár a Warpban lévő dokumentáció alapján is könnyedén meg tudjuk tenni.

Ennek a programnak az lesz a feladata, hogy a ráejtett objektum ikonját megváltoztassa. (Az alábbiakat Warp 4 alatt OS/2 Command File.CMD típusú fájlba írhatjuk be.)

```
/*Ez a sor rakja a READY.CMD ikon-
  jára ejtett objektum nevét az
'objectname' változóba*/
Parse Arg objectname
/*Ez a sor kell a SysSetIcon
  funkció használatához*/
Call RxFuncAdd 'SysSetIcon',
'RexxUtil', 'SysSetIcon'
/*Ez a sor végzi a munkát, itt meg
  kell adni az ikonok útvonalát!*/
Call SysSetIcon objectname,
 '\ikonok\ready.ico'
```

A READY.CMD beállításainál a paraméterek közé írjuk be a '%*' szöveget, ezzel mondjuk meg, hogy adja át az objektum nevét is. Ha a Munkaasztalon a READY.CMD ikonjára húzzuk bármelyik objektumot, az ikonja máris megváltozik. Hogy leegyszerűsítsük a feladatot, hozzunk létre egy új Mintát (Template)! Ehhez vontassunk le egy Data File objektumot a Mintákról, majd állítsunk be egy pár dolgot! Elsőként változtassuk meg ikonját az új, szaggatott ikonunkra! Mostantól minden új minta ilyen ikonnal fog létrejönni. Nevezzük át a fájlt Munkafájlra, és nyissuk meg az objektum Beállítások jegyzettömbjének Menü oldalát! Ejtsük rá a READY.CMD-t az alsó üres helyre! A mellette lévő Beállítások/Tulajdonságok (Settings/Properties) gombra kattintva írjuk át a menüpont nevét „Kész!"-re! Ekkor a 2. egérgombbal elérhető menüpontok között megjelenik a Kész! felirat is.

Ezután már csak annyit kell tennünk, hogy az Ikon oldalon bejelöljük a Minta (Template) jelölőnégyzetet. Mostantól minden új Munkafájl objektum a szaggatott ikonnal jelenik meg, és ha előhívjuk a menüjét, akkor a Kész! pontra kattintva az ikon kipipáltra változik.

Vállalkozó kedvűek továbbfejleszthetik a programot, így az azt is megállapíthatja, hogy milyen az ikon, és annak megfelelő újabb fázist állít be. Ez nemcsak a több fázis használatát teszi lehetővé egy programból, hanem többfajta objektumra is működhet. Külön ikonja lehet egy munka alatt álló REXX programnak, Adatfájlnak és Works dokumentumnak. A kísérletezéshez sok sikert!

Ambrózy Gábor

Minták

Minták használata OS/2 alatt

Az OS/2-ben minden objektumnak lehet mintája, amelyből valamilyen alaptulajdonságokkal rendelkező új objektumok gyárthatóak. A legegyszerűbb — épp ezért leggyakrabban használt — eset amikor új gyűjtőt hozunk létre. Ehhez elég a „gyűjtő" mintáról lehúzni egy új példányt (vagy a Create another -Másik létrehozása menüpontra kattintani), elhelyezni a kívánt helyen (gyűjtőben, vagy a Munkaasztalon), majd megfelelően átnevezni. Ugyanilyen egyszerűen lehet létrehozni új dokumentumot vagy számolótáblát pl. a BonusPakben található IBM Works-höz.

A másik nagy felhasználási terület, amikor bizonyos dolgokat különböző módon szeretnénk használni. Jó példa erre az, amikor a nyomtatót gyakran használjuk különböző beállításokkal. Ilyenkor nem kell mindig újra a nyomtatóobjektum beállításain változtatni, hanem elég lehúzni egy új példányt a nyomtató mintáról, azt megfelelően beállítani, és ezután a nyomtatandó dokumentumot — értelemszerűen — hol az egyik nyomtató objektumra, hol a másikra vontatni. Klasszikus eset, amikor valaki a különböző DOS programokhoz különböző DOS beállításokkal rendelkező DOS parancssorobjektumokat készít.

Mintája — mint már volt róla szó — minden objektumnak lehet, így mi a saját objektumainknak is elkészíthetjük a mintáját. Ehhez az adott — még nem minta — objektum beállításainak Általános lapján a Minta (Template) jelölőnégyzetet kell bekapcsolni. Ekkor az objektum átváltozik mintává, és később a segítségével korlátlan számú, az eredeti objektummal teljesen azonos objektumot állíthatunk elő. Például a WinWord használatakor elmentünk egy teljesen üres, de a saját beállításokkal — margóval, fejléccel stb. — rendelkező dokumentumot, összerendeljük a Worddel, majd az előbb említett módon mintát készítünk belőle. Mint látható a minták rendkívül könnyen kezelhetőek, segítségükkel igen gyorsan és egyszerűen hozhatunk létre objektumokat, így ahhoz képest, hogy sokszor milyen hasznos is a használatuk, meglepő, hogy milyen kevesen ismerik és használják is őket.

Nagy Tamás Gábor

Warposítók

Szépítőtapaszok a Warpra

Mostanában egyre több olyan szabadon terjeszthető (shareware vagy freeware) programról hallani, amelyek további kényelemet vagy szépséget hoznak a felhasználók életébe. Most ezekből következik néhány.

Animated Mouse Pointer for OS/2

Amint a név is elárulja, ez a program animált egérmutatók használatát teszi lehetővé OS/2 környezetben. A programot Christian Langanke írta, és ingyenes. Maga a csomag telepítőprogramot és néhány animált egérmutatókészletet tartalmaz, de használhatók a Windowsban megtalálható .cur kiterjesztésű kurzorok és .ani kiterjesztésű animált mutatók is. A program rendkívül intelligensen oldja meg a rendszer animált mutatókkal való kibővítését. Telepítés után minden a korábban megszokottaknak megfelelően működik, azzal a különbséggel, hogy most már nem csak az eredeti OS/2-es mutatók, hanem az új OS/2-es — és persze a windows-os — animált kurzorok is használhatók. A mutatókat továbbra is az eredeti egérobjektum lapjain lehet megváltoztatni, és természetesen továbbra is használható a vontatás-és-lerakás új mutató vagy mutatókészlet beállításához. Az egyetlen zavaró különbséget akkor észleltem, amikor az Egér beállítások jegyzettömbje az animált egér telepítése utána WarpCenterről nem volt hajlandó elindulni, csak a Rendszerbeállítások gyűjtő megnyitása után az objektumra duplán kattintva. A csomagban levő programokkal lehetőség van saját animált mutatókészlet készítésére is. Ekkor a készülő mutató — például az Icon editorral elkészített — fázisait DLL-be szerkeszti össze a program, ahol külön megadható minden egyes fázis tartási ideje. A szerző a későbbiekre Windows-OS/2 animáltmutató-konvertáló programot is ígér, de ez egyelőre nem található meg a csomagban.

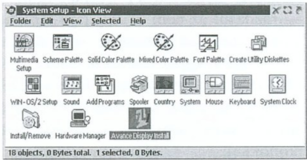
Használat során különösebb teljesítménycsökkenés nem tapasztalható, bár a folyamatosan mozgó mutató idővel meglehetősen idegesítővé válhat... a homokóra helyett azonban nagyon kellemes animáló mutatót használni, ilyenkor ugyanis ha már úgy is várni kell, kevésbé untat egy mozgó ábra. A csomag amptr100.zip néven található meg a Hobbes archívumban, így a magyarországi Hobbes tükrözésen is.

Warp Enhancer

A programot az InnoTek Systemberatung készítette, és shareware. Néhány nagyon kellemes kényelmi funkcióval gazdagítja a rendszert. Az egyik kellemes szolgáltatása, hogy a futó feladatok listájából elrejt megadott programokat, például a Munkaasztalt, a WarpCentert, vagy a Gyorsindítót, de ezt bármely program esetén meg tudja tenni. Másik újítása, hogy a gyűjtőkhöz hozzátesz egy státusz sort, amely tartalmazhatja a gyűjtőben levő objektumok számát, összegzett méretét stb. A harmadik kellemes újdonság, hogy a 2. egér gombbal az ablakok címsorára kattintva az ablak rendszermenüje jelenik meg. Végül a számomra legkellemesebb szolgáltatása, hogy segítségével az 1. gomb dupla kattintásai helyett elég ha egyet kattintok egy ikonra az egér 3. gombjával. Mindehhez képest a program nagyon pici — mindössze 130kb, és jóformán semmilyen erőforrást nem használ. A program eddigi legfrissebb változata we021.zip néven található meg a Hobbeson.

NewWarp

Ez a Warp bővítő a számomra legszimpatikusabbak közül való. Először is mert rendkívül egyszerű, másodszor pedig, mert a program egyszer lefut, teszi a dolgát, és — a következő változtatásig — többé nem kell elindítani, így nem is foglalja az erőforrásokat, és nem is akaszthatja le a rendszert... A program alapötletét az adja, hogy minden a képernyőn megjelenő grafikai elem valahol tárolva van — intelligens rendszer esetén, mint amilyen az OS/2 is, DLL-ben. Vagyis bármely képi elem felcserélhető, ha ismert a helye (melyik DLL melyik erőforrása), és rendelkezésre áll egy eszköz, amely végrehajtja a cserét. Ebben segít a NewWarp. A DLL-ek szegmensekből állnak (kód-, adat- és erőforrásszegmensekből, utóbbiakban bittérképek, szövegek és hasonlók lehetnek). Az erőforrásszegmens be-

1. ábra: Szép kis ablakzáró gomb

jegyzéseinek mindegyikéhez egy szám rendelődik, amelynek segítségével az adott erőforrás azonosítható. Ha már ismert, hogy egy felcserélni kívánt képi elem melyik DLL hányadik erőforrása, akkor erőforrás-szerkesztő segítségével lecserélhető. Természetesen szintén az erőforrás-szerkesztő segítségével lehet megtudni, hogy egy DLL-ben mi is van. A NewWarp nyolc DLL-hez való bittérkép- és ikongyűjteményt tartalmaz, olyan módon előkészítve, hogy a csomagban található egyszerű erőforrás-szerkesztő — resmgr — segítségével a felcserélés automatikusan végrehajtható legyen (a gyűjtemények tartalmaznak leíró (*.rc2) fájlt).

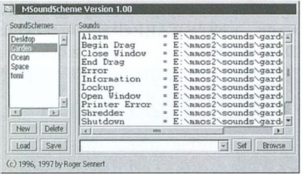
Eredetileg a felcserélés ötletét és módját a NewWarp egy Warp2Merlin nevű programtól vette át, az erőforrás-szerkesztőt pedig egy harmadik úr írta. Ami a NewWarpban új az a nyolc DLL-hez való képgyűjtemény — ez igazából az egészben a lényeg —, és egy Rexx script — NEWWARP.CMD —, a nyolc DLL automatikus cseréjéhez. Utóbbi-

nak igazából nem sok értelme van, ugyanis igazából három olyan kollekció van a nyolc között, amit érdemes használni. Épp ezért ajánlatosabb az automatikus felcserélés — vagyis a NEWWARP.CMD — helyett egyenként felcserélni a kívánt DLL-eket a „process <DLLnév>" paranccsal. A három használatra érdemes közül a PMMERGE könyvtár — és DLL — tartalmazza a címsornyomógombok és az ablakok egyéb „berendezési tárgyainak" — gördítősávnyilak stb. — képeit. A PMWP-ben van az OS/2 összes beépített ikonjának — a Rendszer gyűjtő ikonjainak, az alap gyűjtőikonnak stb. — a képei, így igen gyorsan és egyszerűen felcserélhetőek az OS/2 meglehetősen puritán ikonjai — ráadásul ez nem az INI fájlt terheli, mint az objektumok Általános (General) lapján történő csere. A PMVIOP tartalmazza az OS/2 és a DOS ablakok bal fölső sarkában lévő ikont, amely nem azonos a parancssor ikonokkal.

A NewWarp a Warp 3-hoz készült. Ez nem azt jelenti, hogy Warp 4-gyel ne működne, csak épp az ablakok címsoraiban nem cseréli le a zárógombot, és a PMWP.DLL-ben néhány dolog nem ott van ahol a Warp3-ban, ezért elő fordulhat, hogy egy-két ikont a program nem cserél le. Warp 4 esetén ezért érdemesebb kifejezetten a Warp 4-hez készült kollekciókat használni — a felcserélő „motor" ugyanaz. Ugyancsak Warp 4-hez található az Interneten a WarpCenter gombjait felcserélő kollekció is. Végezetül még annyit: a NewWarp hosszú fájlneveket használ, ezért csak HPFS-en működik.

MSoundScheme

A Warp 4 kellemetlen hiányossága, hogy a benne alapértelmezésként meglevő hangsémákat nem lehet bővíteni. Ezen a hiányosságon próbál segíteni ez a program. Segítségével lehetőség nyílik a már meglevő sémák egyszerűbb módosítására, új sémák hozzáadására, sémák törlésére, de ami a legkellemesebb, a módosított vagy újonnan létre hozott sémákat el lehet menteni, illetve az elmentett sémákat be lehet tölteni, így a mások által elkészített sémák is egyserűen hordozhatók. A program összesen 103 kB, és ingyenes.

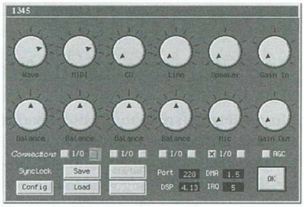

2. ábra: Elhúzzuk ám a rosszfiúk nótáját!

aMixer

A Creative cég soha sem kényeztette el igazán kártyáinak, a SoundBlaster hangkártyáknak OS/2-es felhasználóit, és a helyzet további romlása lenne várható azok után, hogy a cég bejelentette, nem támogatja tovább az OS/2-es platformot. Hogy mégsem így történt, az már megint egy programozni is tudó OS/2 felhasználónak köszönhető. Amit a Creative évek óta nem tudott — vagy nem akart — elkészíteni (a Sound Blaster kártyákhoz való, használható keverőt), azt végül Cornel Huth készítette el, és aMixer néven elérhető.

A program indítása után a főpanelen négy forgó „potméter" jelenik meg.

3. ábra: Itt egy mixer, Mister! :)

Ezekkel a hangerőt, a magas- és mélykiemelést, valamint a balanszt lehet állítani. Természetesen, mint minden jól használható keverőben, itt is külön állítható az összes be- illetve kimenet hangereje, illetve a sztereó eszközök (Wave, Midi, CD, Line) esetén a balansz is; ehhez a főpanel Details (részletek) gombjára kell kattintani.

Az egyetlen negatívum a programmal kapcsolatban, hogy az első indításkor a hangkártya paramétereit (IRQ, DMA, I/O) nem ismeri fel, vagy nem veszi át az OS/2-től, így azokat kézzel kell megadni.

Nagy Tamás Gábor

InJoy

A tárcsázás élvezete

\UTILS\TCPIP\DIALER

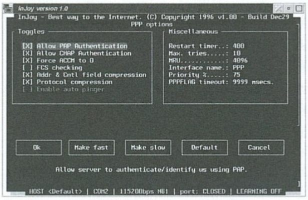
Bár a Warp tartalmaz beépített tárcsázóprogramot SLIP illetve PPP kapcsolatokhoz, és eleinte elégedett is vele az ember, de aztán kezd egyes funkciókat hiányolni belőle. Ilyen például az újratárcsázás foglalt jelzés esetén, programok automatikus indítása, részletesebb naplózás és még sok hasonló apró és kevésbé apró szolgáltatás. Néhány programozó is hasonlóképpen vélekedhetett, ennek lett az eredménye jópár alternatív tárcsázóprogram. Itt most — szerintem *(Szerintünk is. -A Szerk.)* — a legjobbat szeretném közülük ismertetni. A program összes szolgáltatását felsorolni meg sem próbálom, inkább csak csemegézek közülük.

Részletes naplózás: melyik nap, mikortól, milyen hosszan, mennyit, milyen sebességgel. Ebből a program havi statisztikát is tud készíteni. Sajnos a telefonköltséget összesíteni nem képes, talán egy későbbi verziójába ez is bekerül, de a naplófájl alapján egy egyszerűbb REXX programmal is megoldható a feladat.

PPP beállítások: igen részletesen (*1. ábra*) be lehet állítani a protokoll opcióit. Stabil, jó kapcsolat esetén ki lehet kapcsolni például az ellenörzőösszeget (FCS checking) kicsit gyorsítva a kapcsolatot, módosítani lehet a prioritást, egyes adatok tömörítését lehet ki-, bekapcsolni stb. Háromféle alapbeállítás között lehet választani (gyors, lassú, alapállapot), de a beállításokat tetszőlegesen lehet tovább finomítnai (érdemes átnézni ehhez a leírást is, illetve — mélyebb érdeklődés esetén — az idevágó RFC-ket).

Lehetőség van kézi bejelentkezésre, azaz a név és jelszó bejelentkezéskori megadására, de természetesen meg is lehet a programnak tanítani a belépés folyamatát.

Foglalt jelzés esetén képes újratárcsázni (több számot is meg lehet adni, amelyeket sorban tárcsáz, az egyes számokat a megadott alkalommal megismétli). Őszintén szólva ezt az opciót még nem próbáltam ki, az Internet szolgáltatómnál eddig még nem volt foglalt jelzés. :) *(Nálam igen, lásd a keretes megjegyzést -A Szerk.)*

1. ábra: Beállítások kavalkádja

Az opciók közül azonban talán az IP Masquerading viszi el a pálmát. Ezzel több gépet is a hálózatra lehet kötni. Fizikailag csak az egyik gép tárcsáz be a szolgáltatóhoz, de azzal a géppel egy belső TCP/IP hálózaton levő összes gép (bármilyen operációs rendszer, amelyiken van TCP/IP) is automatikusan a hálózat részévé válik. Kis helyi hálózatokon lehet ez nagyon hasznos, hogy ha valaki már betárcsázott, akkor a többiek is azonnal elérhetik az Internetet azon a gépen keresztül, nem kell újból külön tárcsázni. Két Warp 3-as rendszerrel próbáltam ki a dolgot, a dokumentáció alapján beállítva a gépeket. Maga a beállítás csak pár percet vett igénybe (a TCP/IP-t már előzőleg telepítettem) és utána elsőre működött a dolog. Ez esetben a TCP/IP hálózatban levő tetszőleges gépről el lehet érni az Internetet (http, ftp, gopher, news, pop3, telnet — ezeket próbáltam és mindegyikük gond nélkül működött). A funkció sajnos csakis az Extended Client (35 dollár) regisztrálása esetén működik.

Másik nagyon kellemes szolgáltatás a Dial on Demand. Ez annyit tesz, hogy automatikusan betárcsáz a program, ha nincsen kapcsolat (például pár percnyi — ez szabadon módosítható — tétlenség után a program automatikusan bontotta a vonalat, vagy az valamiért magától megszakadt), akkor az Injoy újratárcsáz és felépíti a kapcsolatot. A Dial on Demand szolgáltatásnak van egy kisebb megkötése is: dinamikus IP cím kiosztás esetén (amennyiben minden alkalommal más és más IP címet ad a szolgáltató — ez a leggyakoribb) az előző kapcsolatkor futó, az Internetet használó alkalmazást újra kell indítani, mivel az még a régi IP címet ismeri csak, amely már nem él. Az Internet szolgáltatók azonban — általában — havi pár ezer forint plussz befizetés fejében statikus IP címet adnak, ezzel meg lehet kerülni az előbb ismertetett kis kényelmetlenséget.

Ticker, azaz kapcsolat közben választható témájú üzenetek érkeznek minimális prioritással, tehát alig vesznek el értékes CPU időt, illetve sávszélességet. A régi csak szöveges módú tickerek mellett már megjelentek a grafikusak is. Őszintén szólva nagyon megörtültem annak, hogy ezt ki lehet kapcsolni, de van aki számára hasznos lehet.

Részletes nyomkövetés: be lehet állítani, mit naplózzon és mit ne (kommunikációs vonal, PPP tárgyalás (negotiation), hibák stb.). Ha nem sikerül a beállítás, akkor ennek a segítségével az esetek legnagyobb részében meg lehet oldani a problémát. Működő kapcsolat esetén érdemes minimálisra venni a nyomkövetést, mivel ez lassítja a kapcsolatot.

A programhoz igen részletes leírás is jár, de rendelkezik egy nagyon szép honlappal is (http://www.fx.dk) illetve van egy levelezési lista is, de természetesen a program szerzője is „zargatható" kérdésekkel.

A szolgáltatásainak bőségét tekintve a legjobb tárcsázóprogram. Nem PM felületű, ennek ellenére könnyen kezelhető és gyors. Nagyon könnyen bele lehet szeretni...

Tóth Ferenc

Apró probléma az újrahívással: a „dial timeout" paramétereként a modem időkorlátjánál nagyobb értéket kell megadni, ellenkező esetben az újrahívás sikertelen lesz. A hibáról tud a szerző, de egyelőre képtelen megoldani (nálam 56-57 másodpercnél még bizonytalankodik, így 1 percet állítottam be, ezzel stabilan üzemel.

Másik gond: több szám körbenforgó (round robin) hívásánál nálam az „All numbers on list" (minden szám részt vesz az újrahívásban) és a „Selected numbers only" (csak a kiválasztott számok játszanak) egyformán működik, mégpedig a kiválasztott számok hívása módon. A problémáról értesítettem a szerzőt.

A Szerk.

BLDLEVEL

Ezzel a paranccsal lehet egy fájl készítési (build) információját megtekinteni (már ha van neki ilyen). Végig lehet vele túrni az OS/2 alkönyvtárat, de akár az OS/2 kernel build információját is meg lehet vele nézni.

PPPDial 3.1

REXX tárcsázó

\UTILS\TCPIP\DIALER

Nem lévén olyan szerencsés, mint Tóth Ferenc kollégám, én bizony gyakran kapok foglaltat Internet „szolgáltatómnál", a Műegyetemnél, és azt hiszem ezzel nem állok egyedül. Kezdetben órák hosszat ott ültem hát a Dial Other Internet Providers (DOIP) ablaka előtt, és kattintgattam a Dial gombra, míg össze nem jött a kapcsolat. A bejelentkezési leírófájl létrehozása nem volt túl nehéz, de kicsit kellemetlen minden szóköz helyett a „\s" karakterlánchoz folyamodni. Előbb-utóbb elegem lett, és kerestem valami megoldást. Ez lett a PPPDial, Don Russell (don_russell@ibm.net) freeware REXX programja.

Mint azt a szerző a programismertető elején „vigyorogva" megjegyzi: az első és legfontosabb szolgáltatás az újratárcsázás (úgy tűnik, ő is unta a kattintgatást...). Ezen kívül a következőket tudja a PPPDial: képes több számon is hívni ugyanazt a szolgáltatót; válaszfájlban adhatjuk meg a várt promptokat és az azokra adandó válaszokat; SLIP és PPP szolgáltatók hívása; visszahívó (call-back) rendszerekkel is használható; miután a modemek összekapcsolódtak, képes a felhasználó által szerkesztett REXX programot végrehajtani (nistime, levelezőprogram indítása stb.).

A program dokumentációja egy méretes HTML fájl. Ez részletesen leírja a program telepítését, funkcióit, a válaszfájl formátumát, példa válaszfájlokat ad, és általában eloszlat minden homályt. A példa válaszfájlok alapján mindenki egy-két próba telefonhívás után biztosan el tudja készíteni saját válaszfájlját (a próbahívásokra a promptok feljegyzése miatt van szükség, ha valaki ezt még nem tette volna meg — ehhez ajánlom a DOIP Enable debug jelölőnégyzetét bekapcsolni (ezt a PPPx.LOG fájlban rögzíti).

A program használható a DOIP-zel és anélkül is. Én jobb szeretem a DOIP-ből hívni, mivel így az önműködően beállít egy pár opciót, amelyet elég sok program használ (pl. NNTP/POP/SMTP/WWW/GOPHER kiszolgáló) — ezeket egyébként a TCPOS2.INI fájl tárolja.

Összefoglalásként: szolgáltatásait tekintve nem egy Injoy, de eddigi tapasztalatom alapján annál sokkal megbízhatóbban működik. És ami nem mellékes: a program ingyenes és forráskódban rendelkezésre áll (REXX).

Kovács István

PMMAIL 1.92

Álomszerű levelezés

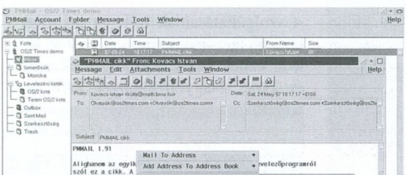
\UTILS\MUSTHAVE

Alighanem az egyik legérdekesebb és legsokoldalúbb levelezőprogramról szól ez a cikk. A programot a SouthSoft adja ki (http://www.southsoft.com). Használata kényelmes, hatékonyan és gyorsan lehet vele dolgozni. De az elméleti dicséretek helyett lássuk inkább a leírást!

A programot a szabvány IBM telepítő teszi fel a gépre. A szoftver mérete 1,2MB, de lxLite-tal *(lásd OS/2 Times 1997/2. szám)* tömörítve ez 720kB-ra csökkenthető. Ehhez persze hozzájön majd a címjegyzékek (Address book) és a levelek által elfoglalt terület. Ezeket nem tömörített formában tárolja, minden levél külön fájlba kerül, érdemes lehet tehát HPFS partícióra telepíteni *(Lásd OS/2 Times 1997/2. szám)*.

Shareware, regisztrálatlan példánya sincs túlzottan lebutítva, minden funkció kipróbálható. A korlátozások: csak egy felhasználót (Account) kezel, futtatásonként csak egy fájlt lehet levélhez fűzve továbbítani, a nyomtatás is csak egyszer működik (ekkor is regisztrációra buzdító szöveggel toldja meg a nyomtatott anyagot), és nem hozza le önműködően az új leveleket a felhasználó által megszabott idő elteltével (ez a funkció azonban kézzel is indítható).

A telepítés után első teendőnk egy (regisztrálatlan esetben az egyetlen) felhasználó létrehozása és levelezési paramétereinek beállítása. Ezt az Account menü Create parancsával tehetjük meg. A megjelenő ablakban megadhatjuk a From és Reply-to mezőkben feltüntetendő email címet, a valódi nevet, és beállíthatjuk a levelezést biztosító kiszolgálókat. Én POP lehozatali és SMTP küldési protokollt használok telefonos kapcsolat mellett. LAN-on csábító lehet ugyan az SMTP levélfogadás, de ekkor gépünknek állandóan készen kell állnia, így itt is a POP protokollt javaslom. Nem kell megijedni, ha valamit elrontunk, ezt a jegyzettömböt az Account/Account Settings paranccsal bármikor újból előcsalhatjuk. Az így létrehozott felhasználóhoz egy sor további beállítás tartozik még, ezeket az Account/Utilities Settings alatt találjuk.

1. ábra: A megnyerő és könnyen használható PM felület

A következő dolgokat lehet itt konfigurálni:

- o Signatures (aláírások): a kimenő levelek aljához hozzáfűzhetünk információdús vagy elmés (legalábbis annak szánt :-) szövegeket. Itt hirdethetjük honlapunkat, kedvenc Micimackó idézetünket stb. (*Ezt azért illik két-három sorra korlátozni -A Szerk.*) Több aláírás is létrehozható, ezek egyike alapértelmezésként kijelölhető (de a levél elküldése előtt még megváltoztatható, erről részletesebben később)
- o Canned replies („konzerv válaszok"): bizonyos esetekben hasznos lehet, ha gyakori közlendőket „konzerv válaszba" teszünk. Főleg a következő pontban ismertetett szűrőkkel hasznos, de kézzel is küldhető.
- o Filters (szűrők): a levelekkel különböző műveleteket képes végezni a program. Az adott címről érkező és oda kimenő levelek például ugyanabba a gyűjtőbe (ezekről kicsit később) tehetők, így például a Mórickával folytatott levelezés minden (kapott és kül-

dött) levele összegyűjthető a Móricka gyűjtőbe, vagy a „Céginformáció kérés" tárgyban érkezett levelekre önműködően elküldhető a kért információt tartalmazó levél a fentebb említett „konzerv válaszok" segítségével.

o Security (biztonság): A PMMAIL 1.91 és újabb változatai támogatják a PGP titkosítást (Pretty Good Privacy, az RSA nyilvános kulcsú és az IDEA konvencionális titkosítást hasznosító módszer — a mai egyik legbiztonságosabb és legelterjedtebb ingyenes program). Ha telepítve van a PGP, automatikusan elérhetővé válik ez az oldal is.

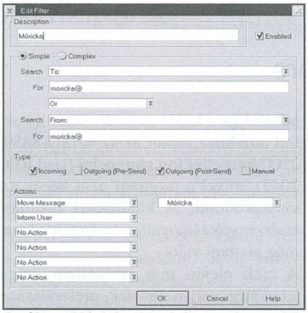
o REXX: A levél elküldése előtt illetve lehozatala után REXX programot futtathatunk a PMMAIL-lel, olyan szűrési/átalakítási funkciókat végezve, amelyekre maga a program esetleg nem képes. Saját REXX programot használhatunk a levelek elküldésére is, ha nem tetszik a PMMAIL-é, és futtathatunk REXX programot a levelek lehozatala előtt is.

o Dialer (tárcsázó): Az offline levelezést segítő opciók találhatók ezen az oldalon. Lehetővé teszik, hogy a program felépítse a hálózati kapcsolatot (felhívja az Internet szolgáltatót), ha szüksége van az Internet elérésére, és bontsa a vonalat, ha arra már nincs szükség (a telefontarifa csökkentésére nagyon hasznos).

Ha ezzel megvagyunk, érdemes az alapértelmezés szerint megjelenő Inbox (új levelek), Outbox (elküldésre váró levelek), Sent Mail (küldött levelek) és Trash (törölt levelek) mellé saját gyűjtőket is létrehozni a Folder menü Create at Root (létrehozás a gyökérben) vagy Create as Child (az aktuális gyűjtőn belüli létrehozás) paranccsal (természetesen a gyűjtőknek is egyéni tulajdonságaik vannak, például rendezési sorrend).

A szűrők használata

Ez az egyik legjobb szolgáltatása a programnak. Szinte mindent megtehetünk segítségével: mint már említettem, a szerzők szerint válogatva megoldható, hogy egy adott személlyel folytatott levelezésünk egy helyen gyűljék össze, vagy a beérkező levélre automatikusan válaszoljon a gép. Nézzük meg részletesen, hogyan is használható ez a funkció! Új szűrőt az Account/Utilities Settings/

2. ábra: Móricka leveleit gondosan külön gyűjtjük

Filters oldal New gombjának megnyomásával hozhatunk létre. Ezután az Edit Filter ablak nyílik meg (*2. ábra*)

A Description (leírás) mezőben megadhatjuk a szűrő nevét (ezzel a névvel jelenik majd meg a szűrők listájában a Filters oldalon). A Simple és Complex rádiógombokkal az egyszerű és összetett szűrők között választhatunk. Ha nem akarunk két feltételnél többet figyelembe venni, és negálást alkalmazni (tiltani, hogy egy vizsgálható mező értéke egy általunk megszabott érték legyen), nyugodtan maradjunk az egyszerű szűrőknél! Ilyen összetettebb szűrésre több példát is tartalmaz a program leírása; mi most nézzük meg az egyszerű szűrést!

A két Search mezőben megadhatjuk a levél keresendő területét (Whole message, Header, Body, Attachment names, To, From, CC, Subject, azaz rendre az üzenet egésze, fejléce, szövege, a csatolt fájlok nevei, az üzenet címzettje és küldője illetve másolatának címzettje és tárgya). A For mező a keresett értéket tartalmazza. A 2x2 mező között alapértelmezés szerint a No Connective áll, ami azt jelenti, hogy nem használjuk a második mezőpárosban megadott szűrési feltételt. Helyette itt állhat még Or (megengedő vagy, azaz legalább az egyik feltételnek igaznak kell lennie a szűrőben megadott teendő végrehajtásához — lásd később), And (mindkét feltételnek igaznak kell lennie) és Unless (az elsőnek igaznak, a másodiknak hamisnak kell lennie). Például a beérkező Lotus Word Pro állományokat ugyanabba a gyűjtőbe tehetjük, kivéve, ha Móricka küldte. A Type mezőt talán inkább When mezőnek kellett volna hívni, hiszen azt adja meg, mikor hajtódjék végre a szűrés: új levél beérkezésekor, új levél küldése előtt illetve után, vagy kézi indítással (ezek bármilyen kombinációja is beállítható). A levelezés ezen opciók beállítása után egyszerű és kényelmes. Az OS/2-höz illően a program több szálon fut, így képes egyszerre több üzenetet nyitva tartani, ami levelek „összeollózásánál" lehet igen hasznos. Miközben folyik az új levelek lehozatala, mi már rá is vethetjük magunkat az elsőnek érkezettekre, illetve a levél elküldése után nem kell megvárni, míg az ténylegesen átcsorog a hálózaton, már rá is lehet térni a következőre. A levelekhez fájlokat csatolni vontatással (is) lehet: a továbbítandó fájlt jobb egérgombbal nyakon ragadva bedobhatjuk a levél szerkesztőmezeje alatt látható Attachment területre, és ezzel el van intézve (UUCode, MIME és BinHex kódolás közül választhatunk). Ugyanígy vehetjük ki a levelekből a nekünk jött fájlokat, az Attachment területről a megfelelő gyűjtőbe húzva azt. Nagyon kellemes, hogy a kijelölt szöveg felett jobb gombot nyomva megjelenik egy előbukkanó menü, amelyből a kijelölt területen található URL-eket megtekinthetjük (természetesen a böngésző is állítható a PMMAIL/Settings alatt), a levélcímeket a címgyűjteménybe tehetjük vagy levelet írhatunk tulajdonosaiknak. A szerkesztőből az adott levélre csaknem az összes beállítást (aláírás, tördelés, prioritás, PGP...) felülbírálhatjuk a megfelelő menükből — ezt, és a többi trükköt csak kipróbálva lehet igazán megtanulni és értékelni. Hasznos tanácsok találhatók a PMMREAD.ME nevű fájl végén.

Úgy hiszem, most nem kell azt mondanom hogy „hát nem olyan, mint a professzionális Windows programok, de egyszerűbb célokra megteszi ez a shareware". Az OS/2 világa nagyot veszített volna enélkül a program nélkül. Shareware (és OS/2) volta nem akadályozza meg abban, hogy a legtöbb „professzionális" levelezővel nemhogy felvegye a versenyt, de használatának könnyedségével és funkcióinak sokaságával messze lekőrözze azokat.

Kovács István

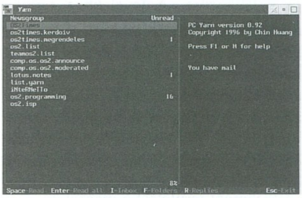
A nemrégiben megjelent 1.92-es változat főként hibajavításokat tartalmaz, és szükség lesz rá a hamarosan megjelenő PMINews használatára is. Erről bővebben híreink között olvashatnak.

Yarn

A megbízható levelezőtárs

\UTILS\YARN

Mikor pár éve először lett SLIP hozzáférésem, akkor levelezőprogram után kellett néznem — természetesen OS/2 alá. Az egyik jelölt a Yarn volt. A szépség szerelmeseit (PM felület, csicsás ablakok) el kell, hogy keserítsem: a Yarn „csak” szöveges felületű program, tehát pár dologról (pl. vidd és dobd) le kell a felhasználónak mondania. Ez

1. ábra: Hírcsoportok, levelezőlisták — minden egy helyen

azonban érzésem szerint egyáltalán nem csökkenti a használhatóságot.

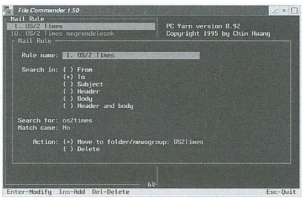
A Yarn jól konfigurálható, egyszerű és kicsi (alig 1MB) freeware program. A legtöbb levelezőprogramhoz hasonlóan lehetőség van a levelek adott mezők szerinti különböző gyűjtőkbe rendezésére, címlisták (address bookok) nyilvántartására, gyűjtők tartalmának különböző szempontok alapján történő sorbarendezésére, levelek keresésére, illetve egyes levelek preferálására (lásd később). A Yarn „természetesen” több felhasználó kiszolgálására is képes.

A program indításakor (*1. ábra*) megjelennek a konfigurált hírcsoportok (newsgroup). Ezek vagy valódiak (pl. comp.os.os2.announce) vagy levelezési listák (pl. os2.list), vagy csak adott mező szerint csoportosított személyes levelek (pl. OS2Times). A filter nevű programmal (*2. ábra*) állítható be, hogy melyik levél melyik gyűjtőbe érkezzen. így az egy email címre érkező leveleket szét lehet válogatni többek között a küldő vagy akár a levél témája szerint.

A Yarn támogatja az ISO-8859-2 karakterkészlettel írt leveleket, azonban ezeket nem lehet quoted printable kódolással elküldeni, hanem csak 7 vagy 8 biten. Ugyanakkor az érkező, quoted printable kódolású leveleket szépen visszaalakítja. Sajnos nem támogat egyes, viszonylag újabb szabványokat, például ha a küldő neve ékezetes karaktert tartalmaz, akkor az az =?ISO-8859-2?Q? kezdettel fog szerepelni (lásd RFC 2047), mivel a program nem képes azt visszakódolni. A különböző kódolási szabványok támogatása terén tehát lenni még javítani való.

A cikk elején már említettem, hogy lehetőség van a levelek preferálására. Ehhez azonban előbb be kell állítani, hogy adott helyen előforduló karakterlánc esetén hány pontot kapjon a levél. Lehet írókat, témákat stb. „díjazni” ily módon. A kapott pontok száma alapján sorba tudjuk rendeztetni a leveleket, sőt azt is meg lehet adni, hogy például csak a 2 vagy afölötti pontszámmal rendelkező levelek jelenjenek meg, ha csak bizonyos emberektől származó küldeményeket akarunk az adott levelezőcsoportban olvasni.

A Yarn támogatja a PGP használatát is. A levél megírása után menüből lehet kiválasztani, hogy a levelet aláírja, aláírja és titkosítsa vagy csak simán elküldje. Ebből a menüből tudunk még MIME attachmentként fájlokat küldeni, illetve

2. ábra: Bejövő levelek szortírozása adott mezők alapján

külső helyesírás-ellenőrző programot meghívni. A MIME attachmenteket tartalmazó leveleket kiválóan kezeli a program *(Mihez képest? -A Szerk.)*. Egész pontosan nem is a Yarn, hanem egy kiegészítő program (pl. metamail). Be lehet azt is állítani, hogy adott fájlok (GIF képek, HTML stb.) esetén milyen nézőprogramot indítson el. A Yarnt egyébként is kiegészítő programok sokasága veszi körül, ugyanis a lelkes felhasználók rengeteg programot írtak hozzá. *(Ehhez talán az is hozzájárult, hogy a Yarn elérhető más platformokon, pl. DOS, Windows is. - A Szerk.)* Ilyen például a YEP, amellyel a levelek írásához használt szövegszerkesztő képességeit lehet kibővíteni (pl.: az {uuen: file.zip} hatására a file.zip kerül majd uuencode-olva a levélbe). A Yarf! programmal szabadon lehet módosítani a From: mezőt. Be tudjuk állítani, hogy hírcsoportba (newsgroup) íráskor pl. myaddress@world.com szerepeljen, viszont email küldésekor a rendes cím álljon ott. Valódi címünk kicserélése azért lehet hasznos, mivel sok, junkmaileket („spam”) küldözgető szolgálat a hírcsoportokba írókat árasztja el általában nem kívánatos hirdetéseivel. Ugyanakkor **ne** próbáljunk meg ezzel a funkcióval visszaélni, mivel a levél fejlécéből elég könnyen visszafejthető, hogy honnan is jött valójában a levél.

A Yarn önmagában csak egy levelezőprogram, amely a küldeményeket ún. soup formátumban tárolja. A soup csomagok küldéséhez/fogadásához kell még postázóprogram is. Ilyen például a souper, uqwk vagy a vsoup. Én a vsoupot használom, de mindenki szabadon dönthet kedve szerint. A legújabb verziójú vsoup képes a levelek letöltése előtt megnézni azokat és bizonyos, általunk beállítható kritériumok teljesülése esetén (pl. adott személy, túl hosszú levél stb.) nem tölti le a levelet.

Véleményem szerint a Yarn remekül megfelel bonyolult és kiterjedt levelezés folytatására, és gond nélkül képes több felhasználót is kiszolgálni. Nálam remekül bevált, és ajánlom mindazoknak, akik hajlandóak egyszerű szöveges fájlban konfigurálni a programot és a gyorsaságért cserébe lemondanak más levelezőprogramok szép PM felületéről. Létezik Yarn levelező lista, illetve egy nagyon jó honlap (http://www.vex.net/~x/bells2.phtml) is.

Kellemes levelezgetést!

Tóth Ferenc

EAUTIL

OS/2 alatt igen sok fájlhoz tartoznak kiterjesztett tulajdonságok (EA). Például a PMView így képes minden képről egy kis nézetet tárolni, de a REXX parancsoknak is készül automatikusan egy EA, amiben tokenizált formátumban tárolódik a fájl. Az EAUTIL programmal lehet ezeket az EA-kat karbantartani. Le lehet például választani a fájlról vagy felül lehet írni egy adott fájl tartalmával. A paramétereit az OS/2 segítség részletesen ismerteti (help eautil).

NFTP

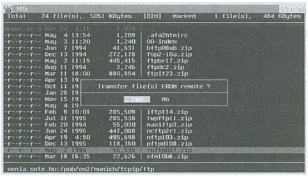
Az orosz FTP zsonglőr

\UTILS\MUSTHAVE

Az NFTP talán az egyik legelterjedtebb szöveges ftp program. Gyors, kis memóriaigényű, mellőz szinte minden cicomát, mégis csak jót lehet írni róla, mert tudása felülmúlja társaiét. A telepítés során meglepetést okozhat, hogy a program 15 nyelvet ismer, természetesen magyarul is beszél. Bár a program a választott nyelvtől függetlenül az összes nyelvi DLL-t telepíti, a nem használtakat ezek közül nyugodtan lehet törölni, ezek után mindössze 600K-t foglal. Az NFTP igényli az emx runtime könyvtárat, de a legfrissebb emx.dll mindig megtalálható az Nftp csomagjában. Akinek az emx programkönyvtár már telepítve van a rendszerén, az ezt a DLL-t is törölheti.

A program indítása után — vagy később a [Ctrl+B]-vel — a könyvjelzők jelennek meg, ahová a gyakran látogatott helyeket lehet felvenni névvel ellátva. Az aktuális hely az F4 billentyűvel vehető fel ide, de ez nem rögzíti a jelszót, megkerülve ezzel egy komoly biztonsági lyuk létrehozását. A könyvjelző segítségével anonymous helyekre egy gombnyomással, nem nyilvános helyekre pedig a jelszó begépelése után jelentkezhet be. Új gyűjtő, vagy gépbejegyzés létrehozására a könyvjelzőben az [Ins] billentyű szolgál, törlésre a [Del] gomb. Ha javításra kerül a sor, az a [Ctrl+E] gombbal tehető meg, illetve ha biztos abban, hogy illetéktelenek nem használják a gépet, a jelszóbejegyzés is így rögzíthető, bár ez utóbbival célszerű óvatosan bánni. A bejelentkezési procedúra „unalmas” részét a program elvégzi a felhasználó helyett.

A program kinézete hasonlít valamelyest a Norton Commanderre, de a billentyűzetkiosztás mindenképpen. Segítség az [F1]/[Shift+F1]/[Ctrl+F1] megnyomásával kapható. Egy billentyűnyomásra [F3] tekinthető egy-egy fájl tartalma, kijelölhetők egyenként [Ins], illetve szűrővel [szürke +/-], fel- [Shift+ F5] illetve letölthetők [F5] stb... Ha rossz a kapcsolat, és adott melyik könyvtárból kell az állományokat letölteni, nem kell

1. ábra: Csorog le az NFTP

az egész könyvtárstruktúrán keresztül „gyalogolni”, hanem direkt is megadható az útvonal az [Alt+C] billentyűvel. A parancssor szerelmesei számára jó hír, hogy már a parancssorban is meg lehet adni akár adni a letöltendő fájl nevét. Az Nftp a távoli gép könyvtárrendszerét gyorsítótárban tartja, ezért az ismételt alkönyvtárlista lekérése nem vesz el újbóli letöltési időt. Éppen ezért a fájlnevek begépelése nem szükséges. Külön képernyőn jeleníti meg a kapcsolat parancsait/üzeneteit, illetve a helyi/távoli gép könyvtárszerkezetét, amelyek közt egy billentyűnyomással lehet váltani ([Space]/[Tab]). A program fő erőssége a megszakadt letöltések folytatásában rejlik. Ezzel rengeteg modemidő takarítható meg.

A program kissé fapadosan, de gyorsan konfigurálható az Nftp.ini fájl szerkesztésével, ahol bőséges információ található a szükséges beállításokról. Tűzfal (firewall) kezelését, letöltések naplózását, a program felületének átszínezését, a gyorsbillentyűket állíthatjuk be itt többek között. A program naplózza az ftp hely nevét, a letöltések pontos időpontját, a fájlok méreteit és az átlagos átviteli sebességet.

A regisztrációs információ szintén az NFTP.INI fájlba írható be, amely megszabadít attól a korlátozástól, hogy csak 500KB(!)-os fájl méret alatt lehetséges fájlt mozgatni. A regisztáció 20 dollárba kerül, de ez az összeg bőven megéri az árát, több példány egyidejű regisztrálása esetén pedig komoly árengedményt ad a szerző.

Az OS/2-ben léteznek gyönyörű PM felületű, vidd-és-dobd módon működő ftp kliensek, de ha valaki komoly teljesítményt vár el és sok fájlt kell gyakran ftpzni, akkor az Nftp tökéletes választás lehet. A szoftver shareware kategóriába tartozik (a fentebb említett korlátozással rendelkezik).

Rostás Viktor

NCFTP

A másik FTP ász

\UTILS\TCPIP\FTP

Az NCFTP szöveges módú freeware FTP ügyfél. Nagyon sok kényelmi szolgáltatással rendelkezik. "Félúton van" az IBM FTP és az NFTP között: felülete az előbbihez, tudása az utóbbihoz hasonlítható.

Kétféle módon állítható be a felület: a normál FTP egyszerű szöveges módja, és egy annál fejlettebb, áttekinthetőbb ("vizuális") mód áll rendelkezésre (utóbbiban a begépelt parancsok a képernyő alján szerkeszthetőek, a felső részen a ténylegesen elküldött parancsok és visszakapott válatszok láthatóak). A vizuális mód használatakor menüből konfigurálható egy csomó opció: az anonymous belépéshez használt jelszó (email cím), a naplófájl mérete, a letöltés előrehaladottságának kijelzési módja, és még egy csomó más dolog. A megkezdett fájl- és alkönyvtárneveket a Tab leütésére megpróbálja kiegészíteni, így a munka sokkal gyorsabb lehet. A kurzorbillentyűkkel az előző parancsok visszahívhatóak. A már leöltött könyvtártartalmat nem tölti le ismét, így ez sem okoz felesleges átvitelt. Saját nézegetője van, szövegfájlok esetén képes megállni az oldalvégen, és így lépni tovább. Tud rekurzívan másolni, a fájlnév alapján következtet a letöltési módra (ASCII/bináris), a megszakadt átvitelt folytatni tudja, képes újra próbálkozni, ha a kiszolgáló túlterheltség miatt visszautasítja a bejelentkezést. Az egyes FTP kiszolgálókról önműködően könyvjelzőt készít, benne a felhasználói névvel és a legutóbb meglátogatott alkönyvtár nevével (a jelszót nem tárolja el). A könyvjelző nevét önműködően elkészíti a kiszolgáló nevének első részéből, de ha az "ftp", akkor a másodikat használja (pl. az openblue.telnet.hu gépből az "openblue" könyvjelzőt, az ftp.ibm.com-ból "ibm"-et gyártja). A parancssorból URL formátumban is elfogadja. Utóbbi tulajdonsága, valamint a bejelentkezés meghiúsulása esetén történő ismétlés, a rekurzív letöltés és a megszakadt letöltés folytatása alkalmassá teszik kötegelt felhasználásra.

Kovács István

Netscape Navigator

„A" böngésző

Lassan legendává válik egy cég, s egy, a „Web-forradalomban" jelentős szerepet játszó termék neve. Sokat kellett várni, de idővel ez a termék is megszerette az OS/2-t.

Az Internet már nagyon régen létező dolog. Az építésének kezdetei az hetvenes évek elejére nyúlnak vissza, mégis egészen a kilencvenes évekig csak a tudományos szférában, az egyetemeken használt információtovábbítási mód volt. A kilencvenes évek elején az Internet ismertségét és népszerűségét robbanásszerűen megnövelő esemény a grafikus felület megjelenése volt. Talán csak a sors fintora, hogy ezt is kutatóintézetben, tudományos céllal dolgozták ki.

A HTML (Hypertext Markup Language) koncepció lényege, hogy az információ minél tömörebben, minél kisebb sávszélességet elfoglalva utazzon a hálózaton, ugyanakkor a megjelenítése minél emberközelibb, minél látványosabb legyen. A hálózaton ezért nem a grafikus információ utazik — nem a kép — hanem azon információk összessége, amely alapján a grafikai megjelenést rekonstruálni lehet, minden szükséges grafikai elem — háttér, ikon, illusztráció —, esetlegesen hangok, JAVA programkák, valamint a képet ténylegesen leíró HTML formátumú fájl, amely megmondja, hogy megjelenítéskor hova kerülnek a képek, a programkák, és hova milyen szöveg. A megjelenítés egy erre alkalmas program, a böngésző feladata.

A koncepció kritikus pontja a megjelenítés — vagyis a böngésző —, a monitoron ugyanis csak az látható, amit a böngésző képes megmutatni. Tehát ha egy böngésző bizonyos HTML utasítástípusokat nem ért *(Sajnos a HTML-nek is több dialektusa van -A Szerk.)*, akkor azt, hiába van benne, nem tudja megjeleníteni. Ugyanakkor, ha egy böngésző képes a HTML szabványban lefektetetteken túli dolgokat is megjeleníteni, hamarosan nagyon népszerűvé válhat. Ez a felismerés hozta meg a sikert az akkoriban még aprócska böngészőnek — a Netscape-nek — amikor beépítették az akkor a HTML-ben még nem szereplő olyan elemek, mint a táblázatok és az oldalakhoz tartozó grafikus háttér megjelenítésének képességét. Azóta persze rengeteg minden megváltozott, a Netscape is sokat fejlődött, ám a cél ma is ugyanaz — a hálózaton történő barangolás egyszerűbbé tétele.

Egy internetes dokumentum a cím birtokában két módon érhető el: az Open gombra kattintva, és a dokumentum címét a megjelenő beviteli mezőben megadva, illetve azt közvetlenül a Location sorba beírva. Ha nem ismert a cím, akkor lehet a hálózaton keresni — erre valók a kifejezetten erre készült keresőlapok mint a Yahoo! vagy az Altavista, de erre használható a Net Search gomb is. Aki csak „szörfözni" akar az Interneten, annak ajánlható a What's New (mi újság) és a What's Cool (mi az igazán jó) gomb.

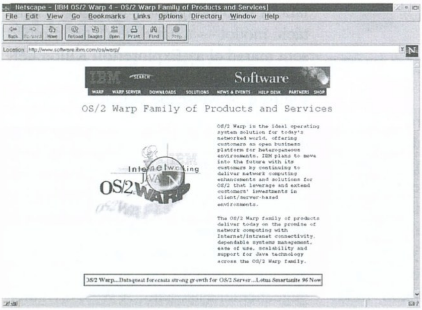
Aki szimpatikus helyre talál, ahova később is vissza kíván térni, felveheti a kívánt lapot egy listába (Bookmarks — könyvjelzők), ahonnan legközelebb egyetlen kattintással elérhető. Persze egy idő elteltével a felhalmozódó könyvjelzőgyűjtemény egyre kaotikusabb halmazzá alakul át, ezért fontos a gyűjtemény rendezhetősége. Erre a Window menü Bookmarks pontjánál van lehetőség. Itt megnyitható egy teljesen új könyvjelzőfájl — akár több is lehet készenlétben a különböző feladatokhoz —, de több állomány összeszerkesztésére is itt nyílik mód. Egy könyvjelzőn belül elhelyezhetők „gyűjtők" is, így lehetőség nyílik valamilyen szempont szerinti csoportosításra. Természetesen a gyűjtemény elemei tetszőlegesen rendezhetők és szerkeszthetők, illetve a kijelölt elemekhez tarozó lapokat a program képes megvizsgálni, változtak-e az legutóbbi letöltés óta. További szolgáltatás, hogy a Netscape OS/2-es változata a könyvjelzőknél is támogatja a vontatás-és-lerakás (drag& drop) módszer használatát: mind HTML dokumentumok, mind URL-ek vontathatók a könyvjelzőszerkesztő ablakába, illetve bármely könyvjelző kivontatható a munkaasztalra URL-ként. A könyvjelzőkkel kapcsolatban az egyetlen negatívum, hogy nem használja ki az OS/2-ben rejlő lehetőségeket: a könyvjelzők elkülönítésére szolgáló gyűjtő nem valódi OS/2-es gyűjtő, mint ahogy a teljes gyűjtemény sem OS/2-es gyűjtőben van. Igazából a könyvjelző a Netscape által létrehozott speciális HTML állomány, múltbéli tradíció — valószínűleg ezért is nem változtattak ezen.

Akinek a könyvjelzők kezelése nem tetszik, az használhat egy másik, csak az OS/2-ben meglévő módszert is. OS/2 alatt ugyanis minden egyes weboldalról kivontatható a Munkaasztalra — vagy bármely más gyűjtőbe — egy objektum (URL), aminek a segítségével lehetőség nyílik a kedvenc helyek összegyűjtésére egy, az OS/2-höz sokkal jobban illeszkedő módszerrel. Ilyen URL-eket a Warp 4 az online információk elérését megkönnyítendő már telepítés után jó néhány helyen tartalmaz, sőt a Warp 4-ben egy külön erre a célra készült gyűjtő is van, ahol OS/2-höz kapcsolódó URL-ek gyűjteménye található meg.

A hálózaton történő navigálást segítik a Back (vissza) és a Forward (előre) nyomógomb, amelyekkel lehetőség nyílik az előző oldalra történő visszatérésre, illetve visszalépés után a fordított irányú mozgásra. Megadható a Netscape-nek egy indulólap, amelyre — ismét csak az eligazodást segítendő, gombnyomással — Home — vissza lehet térni. A már korábban meglátogatott lapok listája található meg a Go menüpontra kattintva legördülő menüben, amelynek segítségével egyszerűen vissza lehet ugrani bármely korábban meglátogatott lapra. A navigációt segíti a Links menüpont is, ahol megtalálható a lapon elérhető kapcsolatok (linkek) listája.

A már letöltött lapon a keresett rész megtalálásában segít a FIND gomb, amellyel adott szóra lehet keresni a dokumentumon belül *(Sajnos nem sok eredménnyel -A Szerk.)*. A dokumentumok elmenthetőek a File menü Save as menüpontjával, valamint a teljes dokumentum illetve annak kiválasztott része — kinyomtatható a Print gombra kattintva. A File menü Print frame menüpontjával az aktuális keret (frame) küldhető papírosra. Mindkét esetben a Page setup menüpontban beállított oldalparamétereket használja a nyomtatás.

A dokumentum letöltése sokszor hosszadalmas folyamat, de ezt több módon is lehet rövidíteni. Először is a Netscape az egyszer már letöltött olda-

1. ábra: Jé! OS/2 honlap!

lakat átmeneti tárolóban (cache) helyezi el, így a már egyszer letöltött oldalakat nem kell még egyszer a hálózatról lehozni. Ez a mechanizmus azonban csak az adott lokális gépen letöltött lapokat tárolja el, és az eltárolt lapok így csak az adott lokális gép számára elérhetők. Egyszerre több gépet is gyorsít az a megoldás, amikor a gépek egy speciális központi géphez kapcsolódnak (proxy), amelyen az összes gép által lehozott dokumentum eltárolódik, így az egyik gép által már letöltött oldalakat a másik gépnek nem kell újra a hálózatról letölteni. A cache illetve a proxy beállítására az Options menü Netwok preferences pontjánál van lehetőség. Előfordul, hogy ha egy lap gyakran változik akkor a letöltött dokumentum (amely nem a hálóról, hanem a proxyból vagy a cache-ből jön) nem egyezik meg az eredetivel. Ilyenkor a Reload gomb megnyomásával kezdeményezhető, hogy a dokumentumot a Netscape töltse le újra, közvetlenül a hálóról. Előfordul, többszörös proxy alkalmazásakor, hogy a Netscape az újratöltési kérés ellenére is „fennakad" valamelyik proxy szerveren, és onnan tölti le a lapot. Ekkor a Shift lenyomva tartása mellett a Reloadra kattintva már tényleg a hálóról jön be a dokumentum. Problémát okozhatnak a keretekre (frame) osztott oldalak, ilyenkor ugyanis csak a kereteket leíró alapdokumentum frissítődik. Ekkor kérhető külön az egyes keretek frissítése is a View menü Reload frame pontjával.

További (igen jelentős, oldaltól függően akár tízszeres) időnyereséget jelenthet a képek automatikus letöltésének kikapcsolása, ekkor azonban le kell mondani a látványról. A hosszúra nyúlt letöltés meg is szakítható a Stop gomb megnyomásával.

Gyakran előfordul távoli helyekről történő letöltéskor, hogy a hálózat sebességét nem a helyi vonalak vagy a telefonvonal szűkös kapacitása korlátozza, hanem a távoli — főként amerikai — vonalak telítettsége. Ilyenkor párhuzamosíthatók a letöltések, több böngésző, és így több távoli letöltés egyidejű elindításával *(persze ha a szolgáltató vonalai is zsúfoltak, ez csak rontja a helyzetet -A Szerk.)*. Egy valódi többfeladatos operációs rendszernél — mint amilyen az OS/2-is — magától értetődő a több feladat egyidejű futtatásának igénye. Ezt a Netscape is támogatja, a File menü New Web Browser pontjával.

Egy weboldalon a szöveges információk mellett további tartozékok — képek, kapcsolatok — is vannak. Ezek mindegyike, illetve a rajtuk végezhető műveletek — megnyitás, elmentés, lejátszás stb. — elérhető a jobb egérgombbal az elemre kattintva megjelenő előbukkanó menüben. A Netscape OS/2-es változata — további kellemes szolgáltatásként — minden dokumentumelem esetében támogatja a vontatás-és-lerakás módszert. Kivontatható a Munkaasztalra egy kép, maga a lap, vagy akár egy másik lapra mutató kapcsolat is — mint URL objektum.

A különböző típusú állományokat a Netscape különbözőképpen kezeli. A HTML, illetve szöveges dokumentumokat, valamint a GIF, illetve JPEG formátumú képeket a böngészőn belül megjeleníti. Bizonyos állománytípusokat a Netscape vagy más külső cégek által fejlesztett bővítőmodulok — plug-inek — segítségével a böngészőn belül jelenít meg — vagy játszik le —, másokat pedig az adott típushoz rendelt segítőalkalmazás (ilyen például Warp 4 alatt a BMP-k megjelenítését segítő Image viewer) segítségével jelenít meg (játszik le). Amelyik állománnyal a Netscape nem tud mit kezdeni, arra rákérdez, hogy mit tegyen vele: kapcsolja egy programhoz amely megjeleníti, vagy mentse el. Azon állományok, dokumentumok, képek, amelyekre kapcsolat mutat, egyszerűen is elmenthetők a Shift nyomva tartása mellett kattintva a kapcsolatra.

Mára egy böngésző esetén a fejlődés iránya az egyre nagyobb integráltság felé mutat. Egyre több feladat elvégzése kötődik a hálózathoz, és a cél, hogy ezen szolgáltatások mindegyike egyetlen programcsomagból elérhető legyen. Az alapfunkcióval, a weben való információszerzéssel és megjelenítéssel legközelebbi rokonságban a Gopher, a webhez hasonló struktúrájú, de szöveges felületű technológia áll. Természetesen a Netscape a saját grafikus környezetében képes megjeleníteni a Gopher által nyújtott információkat. Ehhez a cím megadásakor a címben jelezni kell, hogy a dokumentumot nem a http (hypertext transfer protocol), hanem a gopher protokoll szerint kell elérni, vagyis a cím nem „http://"-vel kezdődik, hanem „gopher://"-rel. Mára a Gopher használata — a szöveges felület miatt — egyre inkább háttérbe szorul.

Egy igen régi és kényelmetlen *(Ízlés dolga -A Szerk.)*, mégis fájlok átvitelekor kihagyhatatlan internetes eszköz az FTP (File Transfer Protocol), amelyet emberidegen, parancssoros felülete miatt sokan szerettek volna minél előbb eltemetni. A web fejlődésével azonban ez is másodvirágzásnak indult, amikor a nagy állomány rendszerek a böngészők segítségével elérhetővé váltak grafikus felületen. A fájlok átvitele bonyolult parancsok helyett újabban egér használatával történik *(Más kérdés, hogy az FTP tömeges letöltésre sokkal jobban használható (lásd az FTP kliensekkel foglalkozó cikkeket) -A Szerk.)*. Az FTP szolgáltatók elérésének igényét a Netscape számára a címbeli „ftp://" protokollazonosító jelzi.

Nagy Tamás Gábor

Egyéb böngészők

WebExplorer, Web Navigator, Lynx

WebExplorer

A WebExplorer az IBM által fejlesztett, és az OS/2 platformon sokáig egyedüli webböngésző volt. Maximálisan a HTML specifikációiban rögzített szabványos elemekre épít. Ez előny akkor, amikor valaki weblapot épít, mert ellenőrizheti, hogy megfelel-e a lap a szabványos követelményeknek, ám minden más esetben hátrány. Nem támogatja a kereteket, sem az animált GIF-eket, és bár támogatja a JAVA programkákat, nem boldogul a JavaScripttel. Márpedig aki látványt és kényelmet szeretne, annak a számára ezek a kellékek elengedhetetlenek. Kényelmetlen a WebExplorer kezelése is. Az eszközsáv

1. ábra: A készülõ felület

ikonjai közül néhány felesleges — például az Edit Quicklist, vagy a WebMap *(Én ezt hasznosnak találtam -A Szerk.)*, a szín, vagy a betűméret beállítása — miközben hiányzik róla az újratöltés *(Az F5 billentyűvel elérhető -A Szerk.)*. A kinézete is hagy némi kívánni valót maga után — mondjuk ki: ronda. Valamikor ugyan a WebExplorer volt a legelterjedtebb OS/2-es böngésző (ezt valószínűleg annak köszönhette, hogy az egyetlen volt ;-), mára azonban a Netscape jóformán kiszorította a piacról. Ráadásul a Netscape-et is az IBM fejleszti (az OS/2-est), akkor miért foglalkozunk vele mégis? Mert pici — egyetlen(!) lemezen elfér —, nincs szüksége bonyolult telepítési eljárásra — van ugyan hozzá egy kényelmes IBM szabvány telepítő, de az nem csinál mást mint kitömöríti a becsomagolt fájlokat —, így bármikor, és bármilyen környezetben azonnal indítható, ami nem kis előny... Aztán miközben sok mindent nem tud, addig amit tud, azt gyorsan (egy nagyságrenddel gyorsabban rajzolja újra az ablakot a WebExplorer, mint a Netscape!) — és stabilan. Az erőforrásigénye sem akkora, mint nagyobb testvérének. Van egy kellemes szolgáltatása is, ami nincs meg a Netscape-ben — a prezentáció mód. Ekkor a teljes képernyőt a HTML dokumentum területe foglalja el. Ilyenkor nem érhetők el az eszközsáv gombjai és a menük.

Összegezve a WebExplorer ideális program, amikor még ki nem épített rendszerhez kell szerezni gyorsan valamit az Internetről. És ami a legkellemesebb — teljesen ingyenes *(Az OS/2-es Netscape is, az árát az operációs rendszer ára tartalmazza -A Szerk.)*.

Végül egy apró megjegyzés. A WebExplorernek, mint ahogy minden más webböngészőnek is, szüksége van a TCP32DLL.DLL és az SO32DLL.DLL fájlokra. Ezek a szabvány TCP/IP telepítés részei, tehát valódi hálózati felhasználás, vagyis egy korábban telepített TCP/IP megléte esetén ez nem jelent gondot, ha viszont csak lokális gépen — például az OS/2 Times CD mellékletének megtekintésére — kívánja használni a böngészők valamelyikét, akkor szüksége lesz ezen két DLL-re, amelyeket a kényelmesebb használat érdekében érdemes a \OS2\DLL könyvtárba másolni.

WebNavigator

Ez a program is egy az OS/2-höz található kis tudású webböngészők közül. A JMA Software Technologies készítette. Sok tekintetben a WebExplorerre támaszkodik, többek között a használatához szükség van a WEBEXWIN.DLL fájlra is, ami a WebExplorer része. Szintén nem ismeri a kereteket, az animáló GIF-eket, a JAVA-ról pedig még csak hírből sem értesült. Ellenben jóval kényelmesebb használni, mint a WebExplorert. Jobb az eszközsáv elrendezése, és a buborék segítség is a könnyebb használatot szolgálja. Ráadásul szebb is. Képes a QuickListetet a dokumentum mellett külön ablakban tartani, így annak kényelmesebb a használata. A WebNavigátor is ismeri a prezentáció módot — tehát ebben a tekintetben sem marad el az Explorertől. Külön kellemes vonása az, hogy van hozzá helyi segítség. A Netscape például erősen fukarkodik a helyi információkkal, és mindent a hálózatról kíván letölteni, míg a WebNavigator tartalmaz egy mindenre kiterjedő — html formátumú — on-line kézikönyvet. Összességében, ha választanom kellene a WebExplorer és a WebNavigator között, akkor a tudása alapján az utóbbi egy hajszállal előbb végezhetne, csak hát... A WebNavigator shareware, 30 napos korláttal, de ami a legkellemetlenebb, hogy a regisztrálatlan változat 20 percenként bezárja magát. Szóval, mindenki döntsön maga...

Lynx

A lynx szöveges felületű Webböngésző. Ennek látszólag semmi értelme, hiszen a webböngészésben pont a grafikus megjelenítés a pláne. Csakhogy előfordul, hogy nem a látvány, hanem a minél gyorsabb információ elérés a cél *(Bár az Információs Szupersztrádának titulált Web egyre inkább vurstlihoz válik hasonlatossá -A Szerk.)*, azokról az esetekről nem is beszélve, amikor a korlátozott erőforrások, vagy valamilyen kényszerhelyzet lehetetlenné teszi a grafikus megjelenítést. Ilyenkor ugrik elő az addig elfeledett lynx *(a lynx szó jelentése: hiúz -A Szerk.)* a maga szerény módján, és tarol. A lynx ugyanis azon túl, hogy korrekt navigálást tesz lehetővé a lapon, kezeli a frame-eket (!), segítő (helper) alkalmazások használatával pedig képes bármilyen formátumú fájl megjelenítésére/lejátszására, még JAVA programkák is letölthetők, és elindíthatók a segítségével (más kérdés, hogy aki ezeket a szolgáltatásokat igényli, miért nem grafikus böngészőt használ...)

A Lynx egy unixos program átirata. Örökölte az ezeknél megszokott összes kellemetlenséget, a nehéz beállítást, konfigurálást, a szöveges fájlokban való vájkálást. *(Bezzeg az OS/2 bináris INI fájljai milyen kényelmesen szerkeszthetőek... -A Szerk.)*. Ha valaki egyszer jól beállította, akkor kellemes segítőtárs lehet — már amikor szöveges böngészésre van szükség (pl. ha telnettel van bejelentkezve valahova). A program ingyenes.

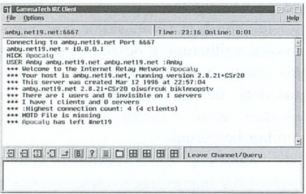
Nagy Tamás Gábor

GtIRC

\OS2TIMES\97-4\NEWS

Csevely a neten, à la Gammatech

Ez a cikk nem leírás akar lenni, hanem inkább bemutatás azzal a céllal, hogy minél több ember megismerje ezt a nagyszerű programot. A GammaTech IRC kliens az egyik legjobb, amely ed-

1. ábra: IRC minden mennyiségben

dig megjelent OS/2 alá. Fut Warp 3.0 és 4.0 alatt is. A program PM felületen működik, ám ennek ellenére mérete igen kicsi, mindössze 600 kilobyte. Nagyon egyszerűen kezelhető, ismeri és felhasználja a REXX nyelvet, több kis scriptet is adnak hozza. Menürendszere minimális, ám minden benne van ami kell. A csatornákat külön ablakban jeleníti meg, egyszerre természetesen több csatornán is fent lehetünk, s köztük egyszerű kattintással válthatunk. A szerver- és csatornalistát előre definiálhatjuk akár offline módban is, majd közülük egyszerűen választhatunk. Támogatja a kivágás, másolás, beillesztés (cut, copy, paste) funkciókat. Ablakátméretezésnél automatikus a szöveg elválasztása. Az általunk kiadott parancsok közül visszafelé tudunk lapozni, ez a szolgáltatás él a beérkezett üzenetekre is. Támogatja a DCC Chat és a DCC Send parancsot is. A DCC Get parancs teljesen automatikus, csak a letöltés útvonalát kell nekünk beállítani. Több csatornát is tud egyszerre naplózni. Képes a DNS lookupot letiltani, a DCC blokkméretét kézzel is meg tudjuk változtatni — ez főleg annak hasznos, aki telefonon keresztül Internetezik. A csatornaablaknál beállíthatunk színezést, megadhatunk listát azokról a szavakról, amelyeket külön színnel ki akarunk emelni. Négy, általunk definiálható gomb áll rendelkezésünkre, amelyekre az ablak típusa szerint rakhatunk parancsokat. Megadhatunk a lekérő információkra 80 karakternyi szöveget, s tetszés szerint engedélyezhetjük vagy tilthatjuk meg ezek használatát. A REXX használatával képes arra hogy teljesen a felhasználó igénye szerinti parancskészletet használja. Igen részletes, igényes segítséggel rendelkezik, amely angol nyelvű, azonban könnyen érthető. A segítség tartalmazza a teljes IRC parancskészletet, példákkal illusztrálva, emellett a dokumentáció tartalmazza az IRC szabványok leírását. A program képes különálló .ini-ket kezelni, amelyeket a parancssorból adhatunk meg, így egyszerűen elérhető hogy többen is használják ugyanazt a programot, de más beállításokkal. Telepítése nagyon egyszerű: csak a célkönyvtárat kell megadni. Később, ha másik könyvtárba szeretnénk átrakni, nem kell semmit módosítani, elég egy egyszerű copy parancs. A programnak létezik demó változata is, ez letölthető például a BmtMicro honlapjáról (http://www.bmtmicro.com), de megtalálható a CD mellékleten is.

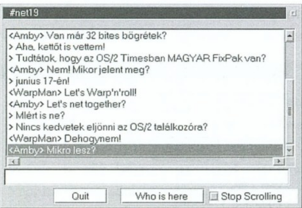
Kárpáti Zoltán

A forgalmazó címe:
SofTouch Systems, Inc.
Workstation Division
1300 s. Meridian, Suite 600
Oklahoma City, OK 73108
Tel.: (405) 947-8080
Fax.: (405) 632-6537

PMIRC

Az egyszerűség kedvéért

A PM Irc programot leginkább azért érdemes megemlíteni, mert az egyik leggyorsabban konfigurálható és üzem-

1. ábra: Főszekesztőnk cseveg

be helyezhető IRC ügyfél, emellett kellemes felülete is van, amely azonban nem nélkülözi a rugalmasságot, amelyet a hajdani szöveges IRC ügyfelek magukénak tudhattak, emelett még szabadon is használható.

A Setupon belül pillanatok alatt beállítható minden szükséges adat: az IRC kiszolgáló neve és a mi azonosítónk (nickname). A többi beállítás már csak apróság, néhány funkciót letilthatunk, illetve a gyakrabban használt alapbeállításokat kényelmesen megváltoztathatjuk. Ráadásul a PM Irc sokban igazodik az OS/2 felülethez, az ablakokban futó üzenetek küldőire a jobb egérgombbal kattintva a rájuk vonatkozó lehetőségeket (magánbeszélgetés, fájlküldés, különböző információk lekérése, vagy a tag kirúgása a csatornáról) érhetjük el lebegő menün keresztül.

Mindenképpen javaslom, hogy aki először próbálkozik az IRC-zéssel, az ezzel a programmal kezdjen, majd később térjen át jobban „bonyolítható” ügyfelekre, mint amilyen a például a fentebb ismertetett, programozható Gammatech IRC!

Ambrózy Gábor

IRC - Internet Relay Chat

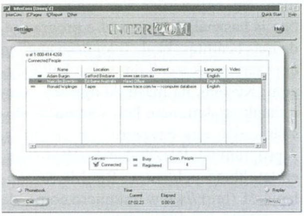
Az IRC a valós életben talán a partyvonalakhoz hasonlítható legjobban (de a telefonszámlát sokkal inkább kíméli :). Egy kijelölt kiszolgálón, ahol fut az IRC démon, különböző csatornák léteznek (általában téma szerint különözők), amelyekre bárhonnan be lehet jelentkezni a megfelelő ügyfélprogrammal. Miután beléptünk egy csatornára, azt látjuk, hogy veszett sebességgel különböző szövegek gördülnek fel a képernyőn. Minden ember közös „képernyőre” írja fel a szövegeit, amit mindenki lát, és sokan meg is válaszolnak. Egymás mellett ugyanazon a csatornán egyszerre több beszélgetés is folyik, úgy mint egy bulin. Az össznépi duma mellett magánbeszélgetés is kezdeményezhető, és fájlok átvitelére is van lehetőség.

Intercom

\UTILS\MUSTHAVE

Telefonálás az Interneten keresztül

Az Internet terjedésével érdekes jelenség ütötte fel a fejét: az internetes telefonálás. Ennek lényege az, hogy a hálózaton keresztül könnyedén beszélgethetünk bárkivel, kikerülve a távolsági zónák árait. Persze a telefonszolgáltatók egyből tiltakoztak ez ellen (az

1. ábra: Na kivel álljunk le csevegni?

USA-ban sok helyen a helyi hívás ingyenes. Ennek köszönhetően Internetezés közben ingyen lehet külföldre is telefonálni), egyelőre azonban se szeri, se száma az ilyen programoknak. Ezek közül az egyik legjobb OS/2-es példányt mutatom be most. A használatához hangkártya, telepített multimédia és TCP/IP kapcsolat szükséges.

A program nagyon szabadon konfigurálható, számos optimalizációs lehetőséget tartalmaz, ami ismerve a magyar telefonvonalak átlagos minőségét, nem elhanyagolható.

Mint minden internetes telefonprogramnak, az InterComnak is először egy kiszolgálóhoz kell kapcsolódnia. Szerencsére ehhez a programhoz adják a kiszolgálót is, így akár céges hálózaton belül is jól használható.

Miután csatlakoztunk a kiszolgálóhoz, megjelenik a bejelentkezett felhasználók névsora (aki nincsen bejelentkezve, azt nem tudjuk felhívni), valamint néhány információ róluk. Ezek közül a legfontosabbak: foglaltság, név, cím, megjegyzés, nyelv és videoképesség. Az első három értelemszerű, a videoképesség azt jelenti, hogy videofonozhatunk-e vele, vagyis „mozgó” képet is közvetít-e felénk. A nyelv és a megjegyzés mezőket érdemes figyelembe venni, gyakran ugyanis csak bizonyos témáról beszélgetnek szívesen a felhasználók. Érdemes olyan valakit felhívni próbálkozásképpen, aki maga is kezdő, és kifejezette kéri, hogy hívják fel. (Hatalmas öröm, amikor az első hívás sikerül!)

Természetesen leggyakrabban angolul kell beszélgetnünk, de ez senkit ne riasszon vissza!

Én első alkalommal egy kaliforniai sráccal (?) beszélgettem, közel két órán keresztül. Ez persze itthon, csúcsidőben, nem volt kevés pénz, de az élmény megérte.

Visszatérve a programra, lehetőségünk van még a kiszolgálóra bejelentkezett felhasználókkal írásban beszélgetni (mintha IRC-znénk), illetve ha lehetőség van rá, QuickCam kamerán keresztül egymást is nézhetik a telefonálók. Persze telefonáláskor minden létező adatot kijelez a program, több szempontból is. Aki pedig „csak úgy” jelentkezik be, az üzenetrögzítőként is használhatja a rendszert.

Maga beszélgetés egyszerű: ha a hívott fél felvette a telefont, akkor gombnyomással válthatunk a beszéd és a hallgatás között, vagy választhatjuk az automatikus üzemmódváltást. Ebben az esetben akkor kapcsol át a program, amikor beszélünk.

Ambrózy Gábor

Házi telefonközpont

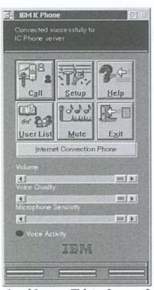
A csomagban található az ICTalk InterCom kiszolgáló is, amelynek segítségével központi helyen láthatjuk a bejelentkezett felhasználókat. Tulajdonképpen nincsen több szerepe, mint a lista nyilvántartása, a beszélgetéskor ugyanis a két telefonprogram közvetlenül beszélget. Néhány alapvető információn kívül nem is tartalmaz semmit az ablaka, konfigurálására nincsen szükség. Miután elindítottuk, az InterCom programban megadhatjuk IP címmel, vagy névvel a kiszolgálót. Ha internetes kiszolgálónk van, vagy a helyi hálózat több részre bomlik, akkor megadható, hogy mely más kiszolgálók listáját vegye át.

IC Phone

\APPS\ICPHONE

Ingyenes, kicsi, működik

Az IBM is beszállt az internetes telefóniába, az ingyenes Internet Connection család részeként kiadta az IC Phone-t. A programról igen keveset lehet írni, hiszen működik, konfigurálni nem kell. Sajnos nem adnak mellé kiszolgálót, így mindössze a megadott egy darab IP címet lehet használni.

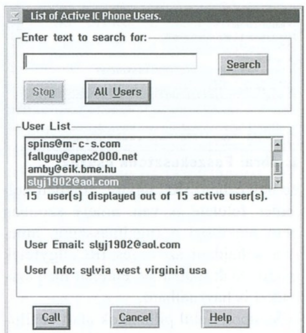

1. ábra: Tényleg pici

Mindössze négy beállítása van, hangerő, minőség, mikrofonérzékenység és beszédmód (automatikus és manuális). Emellett kérhetünk felhasználó listát, majd felhívhatjuk a kiválasztott illetőt. A beszédmódot az InterComnak megfelelően kézzel válthatjuk, vagy a program megpróbálja felismerni, hogy mikor beszélünk. Könnyű, nem?

Az IBM emellett tervezi, hogy kiad egy API-t (alkalmazásprogramozói-felület), amely az IC Phone technológiájára épül. Ennek segítségével megoldható lenne az, hogy minden alkalmazás (például játékok, munkacsoportok szoftverek) is beépített IC Phone támogatással rendelkezzenek, amely megoldaná a mostnai kompatibilitási problémákat.

Ambrózy Gábor

2. ábra: Nézzünk egy amerikai kislányt!

ZFTPD

\UTILS\TCPIP\FTP

Ftp démon OS/2 alá

Nemrég „nyílt meg" az OpenBlue Bt. ftp kiszolgálója (ftp://openblue.telnet.hu), ehhez azonban kellett előtte pár dolog. A gépen OS/2 fut, alá kellett keresni egy kicsi és jó ftp démont. Az OS/2 részét képez ftpd csekély képességei (nem támogatja a reget-et, azaz a megszakadt letöltések folytatását, gyengén konfigurálható és nem találtam benne lehetőséget naplózásra, igaz nem is nagyon kerestem az előbbi gyenge pontjai miatt). A wuftpd a méretével már elriasztott, a zftpd azonban első ránézésre alkalmasnak tűnt a feladatra. A telepített program mérete jóval 200KB alatt van mindenestül. Sajnos a dokumentációja elég sok kívánnivalót hagy maga után, de azért bizonyos alapokat azért nyújt, bonyolultabb kérdésekre pedig a zftpd levelezési listán lehet válaszokat kapni.

A program egyszerű, karakteres felületű, onnan is konfigurálható. Első lépésként a zftp.cfg fájlban kell beállítani pár alap dolgot (kit, mikor és honnan engedjen be, a portcímet stb.), ehhez elég jó leírás található magában a fájlban. Utána létre kell hozni egy alkönyvtárstruktúrát, ahova majd ftp-vel beengedjük a felhasználókat. Végül pedig a zftpacct programmal létre kell hozni a felhasználókat, csoportokat és megosztásokat. Ezeket mind a parancssorból kell végrehajtani, ráadásul így nem is lehet mindent beállítani. Viszont létezik egy third-party PM felületű program (zftpadm), amellyel karban lehet tartani ezeket az informácókat. Sajnos ez még elég béta, így néha hajlamos a felhasználói adatok „összekeverésére", tehát a program használata előtt mindig el kell menteni a konfigurációs fájlokat. Rövid használat után azonban eléggé bele lehet jönni a „fapados" parancssori konfigurációs eszköz használatába, bár kétségtelenül van néhány „buktató". Egy ftp kiszolgáló részletes konfigurálásának leírása helyett inkább csak pár fontos és hasznos dologra hívnám fel az olvasó figyelmét:

- megosztás (share) megadásakor csakis / jelet használjon \ helyett, különben nem fog működni!
- egy felhasználó akár több csoportba is tartozhat
- a program a jelszavat mindenféle kódolás nélkül tárolja a zftpd.usr fájlban
- a jogosultságok megadásánal az első öt karakter a felhasználóra, a második öt a csoportjára, a maradék a többi — a csoportba nem tartozó — felhasználóra vonatkozik.
- a jogosultságok megadásánal "r" (olvasás) jog mindig kell, különben nem lehet magát a könytárt olvasni. Ha le akarja tiltani a könyvtár fájljainak olvasását, akkor adja meg a "v" (view only) jogot is!
- hasonlóképpen "w" (írás) jog mellett ha megadja a "n" jogot is, akkor írni írhat az adott felhasználó a könyvtárba, de nem törölhet onnan (pl.: incoming könyvtárak esetén)
- meg lehet adni jelszóként üres stringet is, de akkor azt nem lehet a parancssorból megváltoztatni (tapasztalataim szerint), de a zftpadm PM felületéről igen.
- a zftpadm program nálam (és más helyen is) üres ablakként jelenik meg, de az ablak átméretezése után megjelenik a menü.

Tóth Ferenc

PenFTPD

\UTILS\MUSTHAVE

A pingvinek démona

Az ausztrál illetőségű Penguin Software ftp démona az IBM ftpd számos hiányosságát igyekszik pótolni, javítva a sebességen is. A program shareware verziója az Interneten is elérhető pl. a BMT Micro honlapjáról (www.bmtmicro.com).

Az alig valamivel több, mint 100kB-os csomagot kibontva négy végrehajtható fájl és a hozzájuk tartozó dokumentációt kapjuk meg. A futtatható fájlok közül három az IBM ftpd-ről történő áttéréssel (convert.exe), a jelszó megváltoztatásával (ftppass.exe) és a felhasználók menedzselésével (PenEdit.exe, egy barátságos, egyszerű PM program) foglalkozik, a negyedik maga az ftp démon (penftpd.exe).

A program részletes leírása helyett (ez megtalálható a kapcsolódó dokumentációban) kedvcsinálóul a jellemzők:

UNIX stílusú alkönyvtárlistázás (legalábbis majdnem: a UNIX-ban megszokott drwxrwxrwx helyett csak drwrwrw, ami pont elég ahhoz, hogy a mirrort „hazavágja"...); többszálúság; titkosított jelszavak használata (ezzel jókora biztonsági lyukat foltozva be); a feltöltési könyvtár is beállítható; az egyidejűleg kiszolgált felhasználók száma korlátozható összességében és csoportonként; támogatja az üzenetek küldését bejelentkezéskor és az egyes alkönyvtárakba lépve; tud naplózni, állítható részletességgel (kissé fura, hogy ez az alapvető dolog az IBM démonból kimaradt); a kiszolgálón dolgozó felhasználót hangjelzéssel értesítheti a felhasználói bejelentkezésekről.

Egy apró buktató, amely felett (bár le van írva a dokumentációban) az ember hajlamos átsiklani: ha a programot az inetdből szeretnénk indíthani, a következőt kell tennünk:

Az INETD.LST fájlban (ez általában az X:\tcpip\etc alkönyvtárban található) az

```
ftp tcp ftpd
```

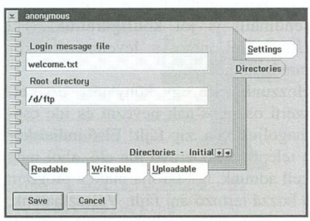
sort a következőre kell cserélni (illetve ha nincs ilyen, a sort be kell szúrni):

```
ftp tcp start /b X:\alkönyvtár\
  penftpd.exe -kapcsoló1 -kapcsoló2
```

Nagyon fontos: a „start" parancsot nem szabad eltávolítani a fenti sorból, mert különben a penftpd nem válik le a hívó inetdről, és a program befejeződéséig az inetd több kérést nem fog tudni feldolgozni.

Bár a programnak vannak hibái, kipróbálni mindenféleképpen érdemes.

Kovács István

1. ábra: Kit, hova, miért, hogyan engedjünk be?

OS2POPS

POP3 szerver OS/2-vel

Gyakran előfordul, hogy leveleinket nem azon a gépen szeretnénk olvasni, amelyre kapjuk *(Pl. szolgáltatónk vagy munkahelyünk központi gépére -A Szerk.)*. Amennyiben lehetséges, megtehetjük, hogy telnettel bejelentkezünk a távoli gépre és az ott futó levelezőt használjuk. Ez azonban nem teszi lehetővé a levelek off-line olvasását, ami telefonos internetelérés eseten kívánatos. Leveleinket a POP (Post Office Protocol) segítségével hozhatjuk át a saját gépünkre, amihez a pop kliens szükséges a helyi gépen, és POP szerver a távolin. A pop szerver látja el azt a feladatot, hogy az SMTP protokoll szerint a távoli gépre érkezett és ott tárolt leveleket a pop kliens kérésére kiszolgáltatja. Ehhez egyszerű parancsszavakat használ, amit szintén kipróbálhatunk telnettel, (alapértelmezésben) a 110-es porton. A példában a proba nevű felhasználó proba jelszavával bejelentkezik, megnézi, hogy hány levele van, az első levele milyen hosszú, ezt lekéri és letörli:

```
user proba
pass proba
stat
list 1
retr 1
dele 1
quit
```

Gyakorlatban ezeket a parancsokat nem kell ismernünk, helyettünk a programok automatikusan elvégzik. Létezik olyan POP szerver, aminek POP-pal küldeni is lehet, erre szolgálnak az „extended" parancsok. Hogy az adott pop szerver ezt ismeri-e, megtudhatjuk, ha a 110-es portra bejelentkezve kiadjuk a `help` parancsot.

A kedvenc POP szerveremet OS2POPS. ZIP néven tölthetjük le. Mielőtt a telepítenénk a programot, győződjünk meg róla, hogy telepítettük a TCP/IP-t és a sendmailt is jól konfiguráltuk! (Ha Ultimaillel megy a levelezés, akkor minden rendben.)

Hozzunk létre egy könyvtárt, ezt célszerű os2pops-nak nevezni és ide csomagoljuk ki a .zip fájlt! Első indításkor a telepítési képernyő jön elő, ahol meg kell adnunk, hol tárolja majd a program a hozzá tartozó .ini fájlt. Választhatunk, hogy az ETC változó által kijelölt könyvtárba tegye, „SET OS2POPS=" új változót adjon a config.sys-hez (ekkor újra kell indítani a rendszert), vagy az OS2.INI-be írja be, hogy hol van a saját .ini-je, amelynek a helyét ekkor megadhatjuk. Gyakorlatilag mindegy, hogy mit választunk.

A „root location" mezőben adhatjuk meg azt a könyvtárt, amely alá létrehozza majd a saját könyvtárstruktúráját a levelek tárolására. Itt HPFS meghajtót kell megadni, ahol ügyelni kell arra hogy elegendő mennyiségű szabad hely legyen a beérkező levelek tárolására, amelyek mértéke a kliensek számától és a levélforgalomtól függ. HPFS meghajtó feltétlenül szükséges, mivel a levelek tárolása hosszú fájlnevekkel történik, valamint, hogy a lemezművelet ne jelentsen szűk keresztmetszetet a sebesség szempontjából.

Ha mindezekkel végeztünk, a szervert másodszorra indítva már a főablak jelenik meg. Valószínűleg első dolgunk az lesz, hogy a „client maint" gombra kattintva létrehozzuk a felhasználói neveket. Két név, a `postmaster` és a `nobody` telepítéskor definiálódik, ezek nem törölhetők. A `nobody` nevű felhasználó kapja meg mindazon leveleket, amelyeket olyan névre címeztek, amelyet nem hoztunk létre. A felhasználók száma tetszőleges lehet, csak a hardver korlátozza.

Hátravan még a telepítés bonyolultabb része, a sendmailt át kell konfigurálni, hogy a pop szervernek átadja a beérkező leveleket. Ehhez módosítani kell a sendmail.cf-et, de előtte ajánlott biztonsági másolatot készíteni róla. A szerkesztéshez **ne** használja az Enhanced editort (Fejlett szövegszerkesztő, EPM. EXE), mivel ez a tabulátor karaktereket szóközre cseréli és nem kezeli a 255 karakternél hosszabb sorokat. (Ezért ez nem ajánlott ezzel a config.sys szerkesztésére sem.) *(Újabb verzióiban (6.x) a határ lényegesen magasabb -A Szerk.)* A System editor (Rendszer szövegszerkesztő, E.EXE) megfelel a célra. Keressük meg az `Mlocal` kezdetű sort, tegyünk elé „#"-ot, ezzel kiitattuk és írjuk a helyébe, hogy:

```
Mlocal, P=c:\os2pops\popsmail.
 exe , F=lsDFP, S=10, R=20,
 A=c:\os2pops $u $f
```

Természetesen a megfelelő meghajtót és könyvtárnevet írjuk. A „$f" a küldő címét, „$u" a címzett nevét, tartalmazza, a popsmail ez alapján válogatja szét a leveleket a különböző felhasználókhoz tartozó könyvtárakba.

Keressük meg és javítsuk át a sendmail-t indító sort (értelemszerűen, a meghajtó és a könyvtár különbözhet):

```
start /min sendmail -bd -q30m
 -CC:\TCPIP\ETC\sendmail.cf
```

Ha eddig nem volt, készítsünk shadowt (árnyék) a Startup (Indítás) gyűjtőbe az os2pops-ról! Ezzel kész a telepítés, használatba lehet venni a szervert.

Biztonság: nincs korlátozva a jelszó minimális hossza és nincs korlátozva a próbálkozások száma sem, ráadásul a jelszó kódolatlanul kerül tárolásra. Növelhetjük a biztonságot, ha hosszabb jelszót alkalmazunk, kis, nagybetűket és számokat is váltogatva. Telnettel lehetőleg senkit se engedjünk be a gépre, hiszen ekkor bármit megtehet.

A szerver naplózó funkciói a Settings notebookon (Beállítások jegyzettömb) keresztül kapcsolhatók ki és be. Gyakorlatilag minden szóba jöhető információt megőriz, így a beérkező leveleket, a bejelentkező felhasználókat, a kiadott POP parancsszavakat, a továbbított levelek számát, méretet stb. A naplózott adatokat a jelentéskészítővel (server reporting) nézhetjük meg, de jelenleg még nincs kész minden funkciója. A naplófájlok egyszerű szövegek, tartalmuk érthető jelentéskészítő nélkül is.

A szerver leállítható (stop server) és újraindítható. Leállított szerver eseten nem lehet bejelentkezni, de a már benn lévő felhasználók zavartalanul tölthetik le a leveleket. Azonben, ha kilép a programból (server shutdown), akkor azonnal megszakad a kapcsolat.

A szerver különlegessége, hogy REXX nyelven készült. Alkalmas több száz kliens kiszolgálására, de nem több ezerére. (Igaz, ezt már nem is PC-vel szokták megoldani.) A program készítője IBM alkalmazott: Dave Martin (djm@raleigh.ibm.com).

Létezik levelezési lista is, amelyre a majordomo@raleigh.ibm.com címre írt „subscribe os2pops" tartalmú levéllel lehet feliratkozni.

Varga László

Goserve

\UTILS\TCPIP\WWW

World-Wide Web és Gopher szerver OS/2-höz

Két olyan népszerű protokoll használatos manapság az Interneten, amellyel a szerver gépeken található információtengeren „szörfözhetünk”. A régebbi a karakteres terminálok idején népszerű, ma már kissé elavult Internet Gopher Protocol, amellyel hierarchikus menürendszerbe szervezett, főleg szöveges adatok elérésre van lehetőség. A másik, a HTTP (Hypertext Transfer Protocol) mára a Gophert néhány hely kivételével kiszorította. A HTTP protokoll használatával lehetséges a World-Wide Web dokumentumok átvitele, amelyek nem csak szöveget, hanem képet, hangot, videót stb. is tartalmazhatnak.

A GoServe kiszolgáló mindkét protokollt ismeri, alkalmazásával mind Gopher, mind Web szerver felállítható. Mindkét szerverfunkció alapvetően abból áll, hogy az ügyfél számítógép kérésére a kért fájlokat kiszolgáltatja. (Ez legtöbbször lemezen tárolt fájl, de egyes alkalmazásokban program kimenete is lehet: interaktív Web oldalak.) A GoServe a kliens kéréseit egy „szűrőn” (a szűrőkről részletesen a CD mellékleten talál leírást) keresztül szolgálja ki, amely tulajdonképpen egy Rexx program. Ez lehetővé teszi, hogy a szervert mindenki igényének megfelelően alakítsa. A szűrővel írhatjuk elő, hogy adott kérésre a szerver milyen választ küldjön. A kliensektől érkező minden egyes adatkérés a szerver gépen új szálat indít, ezen belül történik a feldolgozás és a szál a kérés kiszolgálása után megszűnik.

A telepítés nagyon egyszerű: csak ki kell csomagolni a merevlemezre, célszerűen a c:\goserv alkönyvtárba. A szerver használatához működő TCP/IP hálózat szükséges. Ez lehet akár a loopback driver, sőt megelégszik a BonusPak IAK-jével (Internet Access Kit) is. A munkaasztalon létrehozhatunk programreferenciaobjektumokat mind a Web, mind a Gopher szerver számára a makeicon.cmd használatával. Hogy éppen melyikről van szó, azt a paramétere dönti el, amely „http” vagy „gopher” lehet. A szervert parancssorból is indíthatjuk a (goserve.exe) az előbbi paramétereket használva. Tulajdonképpen a referenciaobjektumok is ezt teszik: a programot a megfelelő paraméterrel meghívják. Ha megvannak az ikonok, készíthetünk róluk árnyékot a Startup (Indítás) gyűjtőbe, ill. ezekkel indíthatjuk is a szervert. A végleges üzembeállításnál azért még nem tartunk, de megnézhetjük, hogy eddig minden rendben van-e.

Ahogy a szervert elindítottuk, egy PM ablakot látunk. Az ablakon belül bőséges információt találunk a szerver „aktivitásáról”. (Ha nem látszik minden, nagyítsuk meg kicsit az ablakot!) Grafikusan (csíkkal jelezve) láthatjuk az éppen kapcsolódó kliensek számát a maximális kliensszám függvényében. Jelzi a tranzakciók (kapcsolatok) számát a szerver indításától számítva, az átlagos kiszolgálási időt, az éppen kapcsolódó kliensek számát, a vett és küldött adatok mennyiségét, a szerver indításának és a legutóbbi kapcsolat idejét. Valamennyi számláló nullázható az Actions menüben található menüpontokkal.

A nap, amire mindannyian vártunk, most elérkezett

OS/2 találkozó Magyarországon július 4-6. között

Non-stop OS/2, pénteken négy órától vasárnap reggel tízig, Budapesten, az Almássy téri szabadidõközpontban.

Minden, ami szem-szájnak ingere: shareware, freeware, eszközmeghajtók, programbemutatók, elõadások és nem utolsó sorban OS/2 Times minden mennyiségben!

Itt a lehetõség bemutatni a saját programokat, grafikákat, AVI-kat, vagy bármit, ami bemutatásra érdemes a saját rajzú ikonoktól a HTML oldalakig, vagy Java programokig.

Mit tehet Ön a találkozó sikeréért?

Jöjjön el, és hozza minél több OS/2-t használó, vagy az OS/2 iránt érdeklõdõ ismerõsét! Miért? Mert egy ilyen találkozó megváltoztathatja a hazai OS/2 piacot, minden eddiginél erõsebb növekedésre ösztönözve azt. A találkozó a leghatékonyabb módszer arra, hogy a lehetõ legtöbb információhoz és új programhoz jusson, nem beszélve arról, hogy sok más, Önhöz hasonló felhasználóval találkozik majd!

Töltsünk együtt 42 órát!

Bõvebb információ:

http://www.alarmix.net/os2times/talalkozo.html

az OS/2 Times szerkesztõsége

Az Options menü hatására egy jegyzettömb nyílik meg:

- o A Response fülnél oszlopdiagramot látunk, ami a válaszidők eloszlásfüggvényét ábrázolja. Alul csúszkával állíthatjuk az általunk még elfogadhatónak ítélt időt: az ezen időnél hamarabb kiszolgált kéréseket zöld oszloppal jelzi, a kétszeresén belülieket sárgával, a többit pedig pirossal. Az átlagos kiszolgálási időt is ezen színek alapján jelzi. (A program a kiszolgálási idő alatt a kérés megérkezésétől a válasz elküldéséig eltelt időt érti, tehát a hálózati késleletetés nincs benne!)
- o A General oldalon a néhány, a főablakra vonatkozó beállítást tehetünk meg: letilthatjuk a menü kijelzését (a jobb egérgombbal az ablakon kattintva még elérhető marad), valamint megadhatjuk, hogy a főablak ablakban vagy ikonként induljon. (Ez csak akkor működik, ha rendszerzáráskor minimalizálva volt.) Érdemes minimalizálva futtatni, mert így gyorsabb működés érhető el (nem kell a kijelzéssel törődnie). Beállíthatjuk, hogy adjon-e hangjelzést, ha kliens kapcsolódik. A „File command cache" engedélyezésével gyorsíthatjuk a kiszolgálást: a szűrő megkerülésével is lehet választ küldeni, ha egy adott kérést egyszer már kiszolgálta. A „Call filter anyway"-jel előírhatjuk, hogy hívja meg a szűrőt, de már csak a kiszolgálás megtörténte után (pl. ha speciális naplózási feladatot is el kell látni a szűrőben.)
- o Az Audit fülön belül állíthatjuk be a naplózandó eseményeket. A naplózás az eseményt és annak időpontjának a feljegyzését jelenti a GOAUDIT nevű fájlba. A fájl kiterjesztése megegyezik a TCP/IP portszámmal. Az időpont lehet helyi idő szerint vagy greenwichi középidő szerint is. A megbízhatóság érdekében a naplófájlba az írás alapértelmezésben azonnal megtörténik, de gyorsabb működést kapunk cache-elve: „Lazy audit".
- o A Limits oldalakon a szerver terhelésének szabhatunk határt (ha munkaállomásként is használjuk a gépet, akkor a szerver ne menjen a munka rovására) a kliensek maximális számával, timeoutokat adhatunk meg, és a bejövő adatok mennyiségét korlátozhatjuk. A kliensekre háromféle korlátozást adhatunk: maximalizálhatjuk az egyidejűleg jelentkező kliens kapcsolatok számát. (Néhány Web böngésző képes egyidejűleg több kapcsolatot is létrehozni párhuzamos letöltés céljából, ilyen pl. a WebExplorer.) Megadhatjuk, hogy a fő ablakban a kliensek számát jelző csík a maximális kliensszám hány százalékától legyen piros, figyelmeztetve a nagy terheltségre. Az „Open files per client" aszerint kell beállítani, hogy a szűrőben hány fájlt tartunk nyitva egyszerre. Az „End client after inactive" után írt szám jelzi azt az időt, amely után megszakad a kapcsolat, ha nincs adatmozgás. Az „End client after total" azt az időt jelenti a kapcsolat felvételétől kezdve, amely után a szerver bontja a kapcsolatot akkor is, ha aktív még a kliens. (Ezt az időt olyan nagyra kell állítani, hogy lassú hálózat esetén is beleférjen a szerveren található legnagyobb fájl letöltése ebbe időintervallumba! Egy másik lehetőség, hogy ezt és az előző timeout idejét is nullára vesszük, ekkor a szerver nem végez timeout-ellenőrzést. Ezt csak akkor tegyük meg, ha minden kliens rendelkezik timeout képességgel!) A „Connection maintain" mellett azt az időt írhatjuk elő, amennyit a szerver várjon a kérés kiszolgálása után, hogy újabb kérés érkezik („Connection: keep-alive" headeres kérés esetén). Ez alapértelmezésben nulla, ami azt jelenti, hogy kapcsolatonként csak egy kérést fogad. A HTML oldalakba ágyazott képek letöltésének gyorsítása esetén 10-15 másodpercre érdemes állítani; 60-120 másodperc jó érték lehet, ha egy kliens több lapot is letölt. A „Wait for TCP/IP start" akkor hasznos, ha a GoServe a Startup gyűjtőből indul: ha még nem épült fel a TCP/IP, akkor a szerver hálózati hiba miatt leáll (nem is indul el). Ezt lehet késleltetni. Az „Incoming data" részen belül a kérésenként a szerver részéről elfogadott header (fejléc) és body (test) méretet maximálhatjuk. Ez védelmet ad a szervernek a klienssel szemben, ha az érvénytelen, véget érni nem akaró adatcsomagokat küld.
- o A DataDir fülnél adhatjuk meg azt a könyvtárnevet, amely a szerveren tárolt adatok főkönyvtára lesz. Tehát, ha ide azt írjuk, hogy c:/GoHTTP/ akkor a Web bögészőben megadott http://hostname/webldal.html címre a kiszolgáló a c:\gohttp\weboldal.html oldalt küldi el az ügyfél gépnek.
- o A Filter oldalon adhatjuk meg a szűrőfájl nevét, amelynek ugyanabban a könyvtárban kell lennie, mint ahol a goserve.exe is található. A szűrőfájl kiterjesztése a program konvenciója szerint megegyezik a protokoll által használt TCP/IP port számával, azaz HTTP esetén alapértelmezésben a 80-nal, Gopher esetén 70-nel.

A már említett két paraméteren kívül egyéb paraméterekkel is indíthatjuk a programot. Pl. megadhatjuk az adatkönyvtárat (ez az, ami a DataDir fülnél van), megadhatjuk a szűrőfájlt, elindíthatjuk a szervert nem az alapértelmezett porton is, előírhatjuk, mit tegyen katasztrofális hiba esetén stb. Ugyanarra a szerver funkcióra több példányban is elindíthatjuk a Goserve-et, ha minden esetben más TCP/IP portot használunk. A dokumentáció mindezekről részletesebben is szól, itt csak a főbb funkciókat emeltem ki.

A szerverhez példa html és gopher oldalakat is kapunk. Érdemes megnézni ezeket. Csomagoljuk ki a gogopher.zip-et és a gohttp.zip-et pl. a C:\gogopher ill. a C:\gohttp könyvtárakba! Ezek lesznek az adatkönyvtárak, amelyeket a jegyzettömb DataDir oldalán be kell állítani. A .men kitejesztésű forrás gopher oldalakból a gosmenu.cmd-vel lehet .70 kiterjesztésű fájlokat gyártani, amelyet a szerver adatként használ; de ha van gyakorlatunk gopher menük készítésében akkor rögtön ezt is szerkeszthetjük. Igazából nem is ezek az érdekesek, ezekre csak azért volt szükség, hogy a szerveren legyen valamennyi adat, amellyel a működés demonstrálható. Amit meg kell jobban néznünk, azok a szűrő fájlok: a gofilter.70, a gofilter.80 és a goremote.80.

Lássuk kicsit részletesebben a szűrőprogramokat:

Feladatuk, hogy a kapott argumentumok alapján eldöntsék, milyen választ kell adni az ügyfél gép részére. Minden kliens kérés átmegy a Rexx szűrőn, így itt ellenőrizhetünk mindent. Szűrőn belül csak azzal kell törődni, hogy milyen beérkező adatra mi legyen a válasz. A TCP/IP kommunikáció már a szerver feladata.

A szűrő három argumentumot kap, amelyek a következők:

1. Az első argumentum öt szóból áll, egymástól szóközökkel elválasztva:
   - o a szerver Internet címe, számokkal. Egy gépnek több címe is lehet, ugyanis nem a géphez tartozik egy cím, hanem egy interfészhez. Pl. más a cím, ha a kérés a hálózati kártya felől jött, más, ha a szerver-

hez modemmel kapcsolódó géptől és megint más, ha a loopback adapterről jött.
- a szerveren a kapcsolathoz használt port száma. Pl. alapértelmezésben a HTTP protokollhoz a 80 tartozik.
- a tranzakció száma: ez nullával kezdődik, amikor indítjuk a GoServe-et és minden egyes kapcsolat létrejöttekor egyel nő.
- a kliens Internet címe, számokkal. (Ez nem az igazi kliens gép címe, ha az proxy szerver vagy tűzfal mögött ül.
- a kliensen a kapcsolathoz használt port száma.

  Példaként egy loopback adapterről érkezett kérés esetén így néz ki: 127.0.0.1 80 11 127.0.0.1 1064

2. A klienstől érkező üzenet.
   - Web szerver esetén ez a HTTP kérés a klienstől. Az első szó a kérést jelenti, a második az útvonalat és fájlnevet, ha van, ha nincs, akkor ez csak egy „/" jel. A harmadik szó a HTTP protokollazonosító. Pl. így nézhet ki egy ilyen üzenet: GET /weblap/cimoldal.html HTTP/1.0
   - Gopher szerver esetén ez szintén a kérés a klienstől. Ha ez üres, akkor ez az első kapcsolatfelvételt jelenti az ügyfél géppel, ekkor az alapértelmezett menüt kell válaszként adni.
3. A harmadik argumentum:
   - Web szerver esetén ez az első paraméter második szava, az ESC szekvenciákat egy bájtba konvertálva és csonkolva a kezdő „/" jelet. Pl: weblap/cimoldal.html
   - Gopher szerver esetén ez a Tab karakter után álló „Gopher+" adat. (Ez nincs minden Gopher kliens esetén.)

A csomaggal együtt adott szűrő nagyon sok feladatot megold, sok esetben nincs szükség módosításra. Ha viszont pl. űrlap adatait kell fogadni, akkor bele kell nyúlni a szűrőbe. A kliensnek visszaküldött adat lehet egy szűrő által összeállított string, egy a szerveren tárolt fájl vagy akár a szűrő által ideiglenesen létrehozott fájl stb. Mindezen feladatok ellátására a szűrőből a szerver e célra létrehozott függvényeit hívhatjuk.

A szervert távoli számítógépről is „menedzselhetjük": Web böngészővel, vagy akár parancssorból. Erre találunk példát, ha megnézzük a GOREMOTE. 80 fájlt. Az itt használt (és a dokumentációban részletesen is leírt) parancsokkal elérhető, hogy a szűrő módosítsa a szerver paramétereit, akár még le is állíthatjuk a szervert. Természetesen ehhez a hozzáférés korlátozása is szükséges (pl. jelszó).

A Goserve nem támogatja a CGI (Common Gateway Interface) szkriptek használatát. (A CGI elterjedten használatos a felhasználó által kitöltött html űrlapok adatainak feldolgozására és ennek alapján válasz küldésére. Előnye, hogy mindez hagyományos programozási eszközökkel történik. Pl. egy, a szerveren futó program elé CGI interfészt illesztve az az Internetről web böngészővel hozzáférhetővé válik.)

Végül: ha valamely ok miatt nincs szükség a továbbiakban a GoServ-re, eltávolítani is olyan egyszerű, mint a telepítés: csak le kell törölni a program által használt könyvtárat. Ezzel teljesen eltűnik a rendszerből, az OS/2 ini fájljaiba vagy a config.sys-be nem piszkál bele semmit.

Varga László

TCP/IP otthon

Hálózat, hálózat nélkül

Bizonyára sokan olvastak vagy hallottak már az Internetről, de kevesebbeknek adatik meg a lehetőség, hogy élőben is használhassák. Azoknak segítünk most, akik egyedülálló gépen szeretnék kipróbálni az újságban bemutatott programokat.

Elsőként a TCP/IP támogatást kell felraknunk. Ennek több módja is van, a legegyszerűbb az Internet Access Kit felrakása a BonusPakról (ez azonban csak telefonos kapcsolatra vagy hálózat nélküli „virtuális" kapcsolatra elég). Ezt Connect esetén érdemes az eredeti CD-n található Internet alkönyvtárból telepíteni, Warp 4 esetén pedig a Network Installal felrakott csomag tökéletesen megfelel.

Ha nem akarja Windows, vagy DOS alól használni a TCP/IP-t, akkor a Config.sys-ből a következő sorokat ki is törölheti.

```
DEVICE=D:\TCPIP\BIN\VDOSTCP.VDD
DEVICE=D:\TCPIP\BIN\VDOSTCP.SYS
RUN=D:\TCPIP\BIN\VDOSCTL.EXE
```

Otthon elsősorban a WWW (Világháló) megvalósítását érdemes kipróbálni, annak ugyanis lehet praktikus haszna is. Ehhez szükséges a GoServe, vagy más WWW kiszolgáló telepítése. Ahhoz, hogy a telepítés mellett elinduljon a GoServe, konfigurálni kell a loopback (visszacsatoló) drivert is. Ennek segítségével képesek leszünk saját gépünkhöz úgy csatlakozni, mintha távoli gép lenne.

Először a \TCPIP\ETC könyvtárban (vagy abban a könyvtárban, ahová az ETC környezeti változó mutat) a HOSTS fájlba írjuk be a következőt:

```
127.0.0.0 SajatGep
```

(Ha nem létezik a fájl, hozzuk létre!)

A SajatGep helyett, vagy mögött tetszőleges számú, lehetőleg ékezet nélküli név állhat.

Ha szeretnénk igazán elegánsan megoldani, akkor internetes stílusban adhatjuk meg a címet, például: www.amby.os2times.openblue.hu, ez lesz ilyenkor a gép neve, amin keresztül elérhetjük. (Mint például openblue.telnet.hu, vagy www.alarmix.net.)

A neveket külön sorokban is megadhatjuk, minden sorban leírva az IP címet (127.0.0.1) és a neki megfelelő neveket:

```
127.0.0.1 SajatGep
127.0.0.1 egy.os2times.hu
```

Mielőtt futtatja a GoServe programot, be kell még írni az

```
ifconfig lo 127.0.0.1
```

parancsot, amivel engedélyezi az IP cím és a loopback driver összecsatolását.

Ezt mindig csak egyszer kell lefuttatni, ezért érdemes beírni a STARTUP.CMD-be.

Ha mindent jól csináltunk, akkor a ping 127.0.0.1 parancs hatására a

```
64 bytes from 127.0.0.1: icmp
 seq=0. time=30. ms
```

üzenet jelenik meg (a time érték különbözhet), és sorban követi a többi. Ha ez az üzenet nem jelenik meg, akkor gond van. (Ilyenkor nézzük át, minden lépést megcsináltunk-e!)

A GoServe sikeres elindítása után behívhatjuk a Netscape Navigatort vagy a WebExplorert, és a címmezőbe beírhatjuk a http://SajatGep címet. Ezek után a GoServeben megadott alapdokumentum jelenik meg, ilyet mi is készíthetünk. Innentől kezdve minden olyan, mintha az Interneten lennénk. A HTML "programozást" mindenki kitalálhatja a CD melléklet .HTM kiterjesztésű fájljaiból, valamint REXX-ben könnyedén bővítheti a saját oldalainak képességeit.

Ha eleget próbálkoztunk már a Világháló oldalunkkal, akkor ideje továbblépni.

Második lépésként nekifoghatunk egy ftpd, levelező kiszolgáló, IRC démon, vagy News program telepítésének.

A levelezőprogramot és az FTP démont már ismertettük, nézzük mit tehetünk az IRC ügyében. Részemről az ircd2.8.21+CSr20 programot használom (egyszerű port), mivel nem kell újrafordítani EMX-szel a működéshez, és a konfigurálása végtelenül egyszerű, mindössze a gép nevét kell megadnunk (pl. SajatGep) és azt, hogy kik csatlakozhatnak a kiszolgálóhoz (kezdésként mindenki). Ezek után a már ismertetett PMIrc programban a SajatGep IRC kiszolgálót kell megadnunk.

Végül hadd ajánljam a Changi news kiszolgálót. A USENET az egyik leghasznosabb dolog az Interneten a levelezés mellett. Különböző témájú és nyelvű fórumokon folyik a nyilvános levelezés, amiből nagyon sokat lehet okulni. Szerkezetében olyan a newsgroup, mint pl. az OS/2 levelezési lista, tehát a megírt témára mások válaszolnak, de a letöltés módja különbözik. Emiatt néha hasznosabb a newsgroup, mert könnyebben megadható, hogy mi érkezzen meg, és mi nem, valamint csak akkor érkezik meg, ha szükségünk van rá. (Ezért nem gond, ha valaki az Internetes gépét kikapcsolja, bekapcsoláskor át tudja tölteni egy másik news kiszolgálóról az anyagokat. Email esetében elveszne - vagy legalabbis jó ideig keringene - a levél.) A Changi segítségével mi is üzemelhetünk news kiszolgálót, amelynek kezelése - lévén Java konzollal rendelkezik - nagyon egyszerű.

Mint látható a fentiekből, a GoServe-ön kívül a többi program elsősorban hálózatban kezd érdekes lenni. Ha már ennyire látszik, érdemes „bedőlni" a csábításnak, és a szomszéddal, vagy akár egy gyengébb géppel is hálózatot kialakítani. Egy Ethernet hálózat 150-180 méter hosszú is lehet, a kábel körülbelül 60 Ft/m, a kártyák pedig egyenként 4000 forint körül vannak. Ez nem eget rengető összeg, viszon számos előnye van, azon kívül, hogy elmondhatjuk magunkról, saját intranetünk van. (Abban a kis panelházban, ahol én lakom, három gép, három lakás van összekötve a net19.net "intranetbe". WWW-n kívül sokat használjuk az IRC-t és az FTP-t, valamint a hálózaton keresztüli nyomtatás lehetőségét. Emellett pedig a Warp Serverben található SystemView segítségével helyből lehet „user supportot" biztosítani a többiek számára.) Nem hátrány az sem, hogy a TCP/IP platformfüggetlen, így a szomszéd használhat Linuxot, vagy Windowst is. Ehhez az IAK-nél többre lesz szükség: vagy a Warp Connect TCP/IP-jére, vagy a FreeTCP nevű csomagra (utóbbi az IAK-et használja), de természetesen használható még a Warp Server TCP/IP része is.

Ambrózy Gábor

Internetes fogalmak

A cikkek érthetősége érdekében...

Unix: Többfelhasználós, többfeladatos operációs rendszer, eredetileg erre készült el a TCP/IP. Az Internet kiszolgálóinak nagy része valamilyen Unix rendszert futtat, pl.: Solaris, HP Unix, AIX, Linux, FreeBSD stb.

root: Unix gépeken a rendszergazda neve.

vi: Régi „fapados" unixos szövegszerkesztő, amely a legtöbb Unixon megtalálható.

gzip: Tömörítőprogram, általában tar fájlokat szoktak vele tömöríteni, ekkor .tgz vagy .tar.gz a kiterjesztés.

daemon: Démon, Unix rendszereken a kiszolgáló programokat hívják így, pl.: ftp démon (kb. a DOS TSR megfelelője).

HTML (Hypertext Markup Language, Hipertext leírónyelv): A WWW dokumentumok nyelve, hivatkozásokat (link) tartalmazhat képekre, szövegekre, fájlokkra.

ping: Az ICMP-n alapuló program, amellyel gyorsan meg lehet állapítani, hogy egy Interneten levő gép "él-e".

POP (Post Office Protocol): Levelek központi gépről történő letöltésére, (leginkább) offline levelezésre használt protokoll.

RFC (Request For Comments): Az internetes szabványokat leíró dokumentumok neve

datagram: A hálózatban kezelt legkisebb adategység.

Telnet: Távoli terminálelérést biztosító alkalmazás/protokoll.

WWW (World Wide Web, Világháló): Sokan ezt hiszik az Internetnek, pedig ez csak egy része, ezen lehet böngészőprogramokkal grafikus - vagy karakteres - felületen nézelődni.

Dial-up: Betárcsázós kapcsolat. Telefonon az internet-szolgáltató gépét hívva lehet betárcsázós kapcsolatot teremteni. Amíg a telefonkapcsolat él, addig a gépünk az Internet része.

router (útválasztó): Ez az eszköz küldi tovább az IP csomagokat a megfelelő útvonalra.

hacker: Általában (tévesen) rosszindulatú szakértőre mondják, aki gépekre - virtuálisan - betörve tönkreteszi az adatokat, illetve a gépet saját céljaira használja (pl. más betöréshez ugródeszkául). Eredeti (és helyes) jelentésében pusztán magasfokú szakértelmet jelez, rosszindulat nélkül.

mailbomb, levélbomba: Szándékosan, rosszindulatúan küldött nagy mennyiségű hosszú levél, amely a szolgáltató gépét igencsak leterheli, szélsőséges esetben használhatatlanná teszi, vagy telíti a címzett postaládáját, akinek hasznos levelei így elvesznek.

mailing list (levelezési lista): Olyan email cím, amelyre írt levelek a listára feliratkozott emberekhez eljutnak. Hasonló a hírcsoporthoz.

newsgroup (hírcsoport): Eredetileg a USENET nevű hálózaton használt szolgáltatás. A levelezési listához hasonlóan azonos érdeklődési körű emberek nyilvános levelezésére használatos.

MIME (Multipurpose Internet Mail Extensions - többcélú internetes levélkiterjesztés): Olyan kódolási eljárás, amely lehetővé teszi egy levélen belül különböző adattípusok átvitelét (pl. ékezetes szöveg, video...).

TCP/IP (Transmission Control Protocoll/Internet Protocoll): Az Interneten használt fő átviteli protokoll, lásd TCP és IP.

IP (Internet Protocoll): Összeköttetésmentes, csomagkapcsolt átvitelt megvalósító protokoll.

TCP (Transmission Control Protocoll): Adatfolyamalapú, megbízható összeköttetést biztosító protokoll az IP felett.

UDP (User Datagram Protocoll): Kapcsolatmentes, nem megbízható összeköttetést biztosító (de gyorsabb) protokoll az IP felett.

NFS (Network File System, hálózati fájlrendszer): Segítségével TCP/IP hálózaton meghajtókat/alkönyvtárakat lehet megosztani gépek között.

DNS (Domain Name Server, tartománynév-kiszolgáló): Ez alakítja át a internetes neveket (pl. openblue.telnet.hu) IP címmé és viszont. Használatával nem kell számokat megjegyezni, a gépeket nevekkel lehet azonosítani.

SMTP (Simple Message Transfel Protocol): A leveleket továbbító protokoll.

ICMP (Internet Control Message Protocol): A hálózati hibajelzések, diagnosztikai üzenetek és egy-két alkalmazás (ping, traceroute) használja.

PPP (Point-to-point protokoll): A betárcsázós kapcsolat egyik lehetséges protokollja, segítségével a modem mint hálózati kártya látszik, így fut a TCP/IP a telefonvonalon.

SLIP (Serial Line IP): Másik lehetséges protokoll betárcsázáshoz, ma már nemigen használt. Helyette a fejlettebb PPP terjedt el.

FTP (File Transfer Protocol, fájlátviteli protokoll): Ennek segítségével lehet fájlokat átvinni egyik gépről a másikra ("eftépézés").

PM programozás \OS2TIMES\97-4\C

Ablakerőforrások és vezérlőelemek - IV. rész

Az előző számban egyszerű osztályüzenetfeldolgozóval bővítettük a példaprogramot. Most is ezt fogjuk tovább bővíteni: felteszünk pár vezérlőelemet és megismerkedünk ezek kezelésével.

A DOS .EXE fájljai a memóriába töltendő kódot és adatokat tartalmaztak, amelyeket szegmenseknek nevezett blokkokban tároltak. Általában a kódszegmensekben a végrehajtható utasítások voltak, adatok nem, az adatszegmensekben pedig — mily meglepő — adatok: számok és szöveg, amelyeket a számítások során használt a program. Az OS/2-ben ez a szétválasztás még erősebben van jelen: a kódszegmensek többé nem kezelhetők adatként és fordítva, az adatszegmensben tárolt bájtokra nem kerülhet rá a vezérlés. Ezenkívül új szegmenstípus jelent meg, az erőforrásszegmens (resource segment). Az erőforrásszegmensek az adatszegmensekhez hasonlítanak, de tartalmuk nem változtatható meg, csak olvasható. Mire jó ez? Az egyik probléma, amellyel az IBM-nek (és kisebb részben a Microsoftnak is) szembe kellett néznie, a programok nemzeti verzióinak támogatása. A program funkcionalitása (és így az utasítások) nem nagyon változnak a honosítás során, de a felület nyelve és más megjelenítési paraméterei igen. Megoldásként az erőforrásszegmensek leírására létrejött egy leírónyelv (az RC), és az erőforrás-fordító (resource compiler — az RC.EXE), amely ezen leírófájlokat erőforrásfájlokká (RES) alakítja, amelyek aztán hozzáfűzhetők az EXE fájlokhoz. Ezt a múltkor nem magyaráztam el, pedig használtam a példaprogramban — igaz, csak nagyon egyszerű feladatra: az ablak címsorának szövegét az erőforrásszegmens tárolta az ott használható egyik információtípus, a karakterlánctábla (string table) segítségével. A karakterlánc-táblát az RC fájlban kell definiálni. Bár több tábla is lehet egy fájlban, ezeket a rendszer egyetlen táblává vonja össze, amely legfeljebb 65536 különböző karakterláncot tartalmazhat. Ezen karakterláncok mindegyikéhez egyedi numerikus azonosítónak kell tartoznia. A definíció a következőképpen néz ki:

```
#define IDS_TITLE 0
// Ez a PM4.H-ban van!
#include "PM4.h"
// Itt kezdődik a PM4.RC!
STRINGTABLE
{
    IDS_TITLE     "Ablakcím"
    1             "Egy másik string."
    2             "És egy harmadik."
}
```

A numerikus azonosítókat az RC-be és a programforrásba is befűzött (`#include`) header fájlba szokás tenni. Az RC fordító megérti a C `#include` és `#define` direktíváit, de figyelem: nem képes feldolgozni bonyolultabb `#define`-okat, amelyek például kiszámolnák a konstans értékét. A `#define`-okban csak numerikus állandók használhatóak, semmi bonyolultabb!

A karakterlánc-táblákban tárolt szövegeket a `WinLoadString` függvény segítségével lehet felhasználni a következő módon:

```
char Title [ 80] ;      // Szövegpuffer
WinLoadString ( Anchor,
   // A WinInitialize hívásból
   ResourceLibrary,
   // Általában nulla értékű -> az
   // erőforrás az EXE fájlban van
   IDS_TITLE,
   // A karakterlánc azonosítója
   sizeof(Title),
   // A szövegpuffer azonosítója
   Title );
   // és címe
```

Ha a beolvasandó szöveg hosszabb, mint a puffer mérete, csak annyit olvas be a rendszer, amennyi a pufferbe belefér, és a függvény hibakóddal tér vissza. Másra is használtuk az erőforrásszegmenst a múltkor: ebben definiáltuk a program ikonját és azt összekapcsoltuk az ablakkal. Ehhez több dolgot is kellett csinálni: először is a keretablaknál meg kellett adni az `FCF_ICON` vezérlőjelzőt (control flag), amely azt jelzi, hogy az ablak megjelenítésekor az ikont az erőforrásszegmensből kell venni. Másodszor, az erőforrásszegmens-hivatkozást (handle) meg kellett adni a `FrameControlData` struktúrában. Ha az erőforrásokat hozzácsatoltuk az EXE fájlhoz (ez nem kötelező), ez az érték nulla. Harmadszor (ugyancsak a `FrameControlData` struktúrában), meg kell adni a keretablak összes erőforrástételének közös azonosítóját. A példaprogramban ez az `ID_RESOURCES` konstans volt. Végül az ikont definiálni kell az erőforrás-leírásban a következő módon:

```
POINTER ID_RESOURCES PM4.ICO
```

Na jó. Ezzel befejeztem a múltkori példaprogram erőforrásszegmensének és a szegmens felhasználásának bemutatását. A továbbiakban az erőforrások felhasználásával fogjuk tovább bővíteni a programot. Először is csinálunk egy menüt.

Az alap ablakkeret osztály két fajta menüt kezel: a rendszermenüt és a műveletsávot (action bar). A múltkori programban is volt rendszermenü, ezt az `FCF_SYSMENU` vezérlőjelzővel csaltuk elő. A műveletsávot egy másik vezérlőjelző, az `FCF_MENU` segítségével jeleníthetjük meg. A menüt le is kell írnunk az erőforrás-leíró fájlban. Ez a következőképpen történik:

```
MENU ID_RESOURCES
{
  SUBMENU "~Fájl", IDM_FILE_MENU
  {
   MENUITEM "~Kilépés\tF3", IDM_EXIT
  }
}
```

A menü erőforráshoz is ugyanazt az azonosítót kell rendelni, mint a keretablak többi erőforrásához. A menü definíción belül további `MENUITEM` (menübejegyzés) és `SUBMENU` (almenü) típusú bejegyzések lehetnek. A definíciók alakja: kulcsszó (`MENUITEM` vagy `SUBMENU`), az idézőjelek közé zárt szöveg, azonosító. Az azonosítóknak egyedinek kell lenniük, és érdemes őket a közös header fájlban definiálni. Az azonosítók használatáról hamarosan lesz még szó. A menübejegyzések szövegéről tudni kell még a következőt: ha szerepel bennük a „~" (tilde) karakter, az azt követő karakter aláhúzva jelenik meg, és megnyomása egyenértékű a menübejegyzés kiválasztásával (ha a menü ki van nyitva).

Még két dolog: ha Tab (\t) karakter kerül a szövegbe, az azt követő szöveg elcsúszik jobbra a leghosszabb menübejegyzés szövegén is túl. Konvenció szerint ennek egyetlen felhasználása van: a parancshoz rendelt gyorsbillentyűt szokás így jelezni. Figyelem: a gyorsbillentyűt nem a menü kezeli, ezt további erőforrás-definícióval nekünk kell megoldanunk.

A keretablakhoz az ACCELERATOR erőforrás definiálásával rendelhetünk gyorsbillentyűt. A definíció alakja:

```
ACCELTABLE ID_RESOURCES
{
  VK_F3,       IDM_EXIT,   VIRTUALKEY
}
```

A gyorsítótáblának (accelerator table) is a keretablak többi erőforrásával közös azonosítót kell adni, és a keretablak létrehozásakor meg kell adni az FCF_ACCELTABLE jelzőt. A gyorsítótábla-bejegyzések alakja: „billentyűkód, parancsazonosító, opciók”. Ebben az esetben az F3 billentyűt szeretnénk elkapni és a Fájl menü IDM_EXIT azonosítójú Kilépés parancsává alakítani. Mivel nem egyszerű karakterről, hanem úgynevezett virtuális billentyűről (virtual key) van szó, billentyűként a VK_F3 karakterláncot kell megadni (a definíciókat az os2.h fájl tartalmazza, és definiálni kell az INCL_WIN szimbólumot), opcióként pedig a VIRTUALKEY kulcsszót. A K billentyűre úgy rakhatjuk át a kilépés funkciót, hogy VK_F3 helyett a „K” értéket adjuk meg, és elhagyjuk a VIRTUALKEY opciót. Figyelem: a gyorsítótábla bejegyzései megkülönböztetik a kis/nagybetűket! Ha az adott betűbillentyűt mindig el akarjuk kapni, két bejegyzésre lesz szükség: egy a kis-, és egy másik a nagybetűhöz. Ha a billentyűt többféleképpen is el kell fogni (Alt, Shift és Ctrl kombinációkban is), először mindig a legösszetettebb formát kell megadni (például a SHIFT, ALT kombinációnak a SHIFT előtt kell állnia). Egy pár használható opció: VIRTUALKEY, SHIFT, ALT, CONTROL és LONEKEY (bővebben a fejlesztőrendszer leírásában).

Most, hogy vannak menüink, és ezekhez tartozó gyorsbillentyűk, mihez is kezdünk velük? Mivel megcsináltuk az összes szükséges definíciót és hozzáadtuk az új FCF_ jelzőket az ablak létrehozásához, ablakunknak vannak menüi és gyorsbillentyűi. A gond csak az, hogy ezek maguktól nem csinálnak túl sokat (mondhatnók semmit). A Presentation Manager elküldi ugyan a programnak az üzeneteket a menüelemek kiválasztásáról és a gyorsbillentyűk lenyomásáról, de az nem dolgozza fel azokat. Ha ezen két esemény (menükiválasztás vagy gyorsbillentyű-lenyomás) bármelyike bekövetkezik (vagy például kattintunk egy gombra), a program megkapja a WM_COMMAND üzenetet, annak paramétereként pedig (más információk mellett) a menüelem/gyorsbillentyű/nyomógomb azonosítóját. Az ablak üzenetfeldolgozójába fel kell venni a következő case ágat az azonosítókat szétválogató switch szerkezettel:

```
case WM_COMMAND: {
  switch (SHORT1FROMMP(mp1)) {
    case IDM_EXIT: {
      WinSendMsg(hwnd,WM_CLOSE,0,0);
      break;
    } /* endcase */
  } /* endswitch */
  return(0);
} /* endcase */
```

A WM_COMMAND üzenet első paraméterének első szava tartalmazza a vezérlőelem azonosítóját, így az a SHORT1FROMMP() makróval kinyerhető. Bár itt csak egy ág van, valójában itt dolgozhatnánk fel a menü többi parancsát is a switch szerkezet többi case ágán. Az IDM_EXIT parancsot úgy kezelhetjük le, hogy parancsot küldünk az ablaknak: zárja be magát. A CD mellékleten található forráskód több parancsot kezel le.

Rick Papo
(fordította: Kovács István)

OREXX

\OS2TIMES\97-4\OREXX

Class-ok bemutatása - VI. rész

Message class

Nehezedik kissé a helyzetem, amint az egyre összetettebb osztályok felé haladok. Ezek használata sokszor nem olyan szépen átlátható, mint a csak adatokat tartalmazóké, és nagyon gyakran egymástól is függenek. Próbáltam az osztályokat olyan sorrendben említeni, hogy ne hivatkozzak még ismeretlen osztályra.

A Message class (a Message *üzenetet* jelent) legelső rápillantásra nem jó semmire, hiszen azt csinálja, amit a „~" jel: elküld egy objektumnak egy üzenetet. Azonban alaposabb vizsgálattal két fontos dologra derülhet fény: az egyik az, hogy ezeket az üzeneteket késleltetve is képes elküldeni, úgy, hogy nem kell az üzenet feldolgozását a programnak megvárnia; valamint hogy sok osztály használja a Message objektumokat paraméterként. Az előbbi lehetővé teszi a multithreaded, azaz több szálon futó programok készítését egyszerű eszközökkel, és az utóbbi az oka, hogy ezt az osztályt említem először.

Egy message objektum létrehozásakor megadjuk, hogy **majd a későbbiekben** melyik objektumnak küldjön el és milyen üzenetet. A létrehozott objektumot innentől kezdve használhatjuk akár paraméterként olyan helyeken, ahol ilyen módon átadhatunk egy üzenetküldést, mint paramétert; illetve közvetlenül.

Ha kézzel akarjuk az üzenetküldését indítani, ezt a `send` vagy a `start` metódusokkal tehetjük meg. Az előbbi megvárja a végrehajtás eredményét, míg az utóbbi nem, és onnantól a program több szálon kezd futni. Az ilyen módszerrel indított programrésszel látszólag nem tudnánk többet kommunikálni, hacsak nem jut eszünkbe három idevágó metódus: `completed`, `result` és `notify`.

A `completed` metódus igaz értéket ad vissza, amennyiben az üzenet feldolgozása már befejeződött, így ezzel lehet kívülről nyomon követni, hogy hol tart a háttérben folyó munka. A `result` megadja az üzenet végrehajtása után visszaadott értéket, amennyiben az üzenet már végrehajtódott (`completed=.TRUE`) valamint van végeredmény. Ha a végrehajtás még folyik, akkor (a `send`-hez hasonlóan) megvárja, míg az befejeződik, és úgy adja vissza az értéket. Ha nincs visszaadott érték, akkor az eredménye **.NIL**.

A `notify` pedig igen kényelmes módszer arra, hogy mindent készen kapjunk amint az üzenet végrehajtása befejeződött: a notify-ban megadott üzenetobjektum végrehajtódik (vagyis üzenetet küldhetünk tetszőleges objektumnak) amint az eredeti üzenetünk feldolgozása befejeződött.

Alarm class

Ez az osztály a nyelv ébresztőórája, amint azt a neve is *(riasztás)* sugallja. Kezelése rémesen egyszerű, lévén hogy összesen kettő darab saját metódussal rendelkezik, amelyből az egyiket ráadásul nem is használjuk túl gyakran. Kezeléséhez azonban elengedhetetlen az előzőekben – pontosan emiatt – tárgyalt Message class ismerete.

Az Alarm tehát annyit csinál, hogy megadott idő elteltével, vagy adott időpontban üzenetet küld egy tetszőleges objektumnak a paraméterként megadott Message objektum segítségével. Mindezt az objektum létrehozásakor adhatjuk meg. Az időpontot megadhatjuk *másodpercben*, ekkor az idő leteltével fog az üzenet elmenni; megadhatjuk *„óó:pp:mm"* formában („22:46:12"), illetve *„óó:pp:mm nn Hón éééé"* formában („16:43:00 21 Mar 1972"), ahol a hónapot az angol rövidítésével kell megadni. Az üzenetet az előbbiekben ismertetett Message objektum segítségével kell megadni. Például:

```
vekker = .alarm~new("22:30:00",
  .message~new(.OUTPUT, 'lineout',
  'I', 'Kakukk!!'))
```

Ennek hatására este fél tizenegykor végrehajtódik az

```
.OUTPUT~lineout ('Kakukk!!')
```

sor, ami a szöveg kiírását eredményezi. Természetesen a kakukkolásnál kissé bonyolultabb feladatokra is képes az osztály, és mivel annyi Alarm objektumot hozunk létre, amennyi csak jólesik, igazán kényelmesen használható időzítő eszközhöz juthatunk ezáltal.

Supplier class

Ez az osztály lehetővé teszi azt, hogy a kupacokat (vagyis azon osztályokat, amelyek adatokat tárolnak bizonyos szervezettségben) egységes módon kezeljük, és azokból az elemeket sorban kinyerjük. A hatás kissé hasonlít a kupacok `makearray` metódusához, de itt nem tömböt kapunk eredményül, hanem objektumot, amelyből szépen sorban ki tudjuk mazsolázni az elemeket.

Ilyen objektumot kétféle módszerrel állíthatunk elő. Az egyik — szerintem ritkábban használt — az, hogy a létrehozáskor megadunk két tömböt, amelyekből az egyik az elemeket tartalmazza, a másik pedig minden egyes elemhez a hozzá tartozó indexet. Ez nem rossz módszer például olyankor, amikor össze akarjuk fésülni a külön tömbben tárolt elemeket és indexeiket.

A másik módszer sokkal hasznosabb: használjuk a kupacok `supplier` metódusát! Ennek eredménye egy Supplier objektum, amely szépen sorban (pontosabban sorban, ha lehet, és összevissza, ha nem) kiköpködi magából az indexeket és a hozzájuk tartozó elemeket. Példaképp nézzük az alábbi programocskát:

```
/* supplier class test */
jacques = .bag~new
/* peldaul nezzunk egy zsakot :) */
do 15
  jacques~put(random(10))
/* dobalok bele nehany veletlen
   elemet */
end
sallyte = jacques~supplier
/* csinalunk belole egy suppliert,
   amely szepen sorban szallitja az
   elemeket */
/* kiveszunk mindenkit es kiirjuk */
do while sallyte~available
  say sallyte~index 'nevu elembol
   van' jacques~items(sallyte~index)
   'db'
  sallyte~next
end
```

A fenti programocska fog egy Zsák objektumot (Bag) és beleszór néhány véletlenszámot, majd készít belőle egy Szállítót (Supplier). Ezután szépen sorban kiírja a Szállítóban levő elemeket. A `supplier` metódus, amellyel előállítottuk a kupacból a végeredményt valójában úgy viselkedik, mintha előbb a kupacból tömböt (Array) csináltunk volna a `makearray` metódussal, majd ennek eredményét megadtuk volna a Supplier `new` metódusának.

Monitor class

Ez az osztály – melynek a neve felügye-

letet, ellenőrzést jelent — képes arra, hogy üzeneteket továbbítson más objektumok felé. Így minden üzenet, ami a célobjektumnak szól áthalad a monitoron, és ott tetszőleges átalakításon, ellenőrzésen is keresztül mehet, amennyiben ez szükséges. Az osztály lehetővé teszi azt is, hogy az üzenet hol az egyik, hol meg a másik az objektumhoz jusson el, miközben az üzenetet eredetileg küldő programrésznek erről nem kell tudnia.

A Monitor class alapesetben nem sokra képes: létrehozásánál megadhatjuk, hogy mely objektumnak küldje tovább az üzeneteket. Ezt le tudjuk kérdezni a `current` metódussal, illetve megváltoztatni a `destination`-nel. Azonban az öröklés segítségével nyilván bővíthetjük az osztály lehetőségeit, és így előfeldolgozással, ellenőrzéssel egészíthetjük ki a Monitor továbbítási lehetőségeit.

Method class

Az objektumban futó igazi „programok" a metódusok, ezen programocskák és a hozzájuk tartozó változók zárt csomagját neveztük el végül is objektumoknak. A metódusok az OREXX-ben maguk is objektumok, rendelkeznek a hierarchiába szépen beilleszkedő típussal, és ez a Method class. Egy Method objektum valójában egy metódus neve és a hozzá tartozó programkód.

Így magában ez igazán nem hajt túl sok hasznot, azon kívül persze hogy mint minden, maguk a metódusok is beilleszkednek a „totális" objektum–orientáltságba. Ezt az osztályt főleg olyankor használjuk, amikor egy objektumot vagy osztályt dinamikusan, vagyis programfutás közben akarunk változtatni. (Igen! Itt erre is van lehetőség.) A menet közbeni változtatást szolgálja az alant található Object class `setmethod` és `unsetmethod` metódusa, valamint némileg a `run` metódus. Az előző kettővel menet közben újabb metódusokat biggyeszthetünk objektumainkhoz, illetve megszüntethetjük azokat. A `run` segítségével „objektumtalan" metódusokat futtathatunk az objektumunkon **belül**, tehát lehetőséget adva ezen „független" metódusoknak az objektumunk belső állapotának megváltoztatására anélkül, hogy a metódus a későbbiekben is az objektum része maradna.

A metódus megadása elég egyszerű: a `new` üzenet első paramétereként a metódus nevét, második paramétereként pedig magát a programkódot adhatjuk meg. A programkód lehet string változóban vagy tömbben, soronként. Az általunk készített metódusok forráskódját visszakaphatjuk a `source` metódussal, míg az IBM által szolgáltatottak esetében üres tömb az eredmény.

ObjectREXX támogatás

Nem mindenki tudja, hogy a Merlinben hogyan is kell váltani a „hagyományos" REXX és az ObjectREXX között, ezért szólnék erről pár szót.

Az alapvető lecserélő parancs neve SWITCHRX, mely kiírja az éppen aktuális változatot és felajánlja, hogy lecseréli a másikra. A lecserélés után rendszerindítással tehetjük érvényessé a változtatást.

Ide-oda kapcsolgatás közben feltűnt, hogy elveszett a SOM támogatásom, ami elengedhetetlen a Workplace Shell (a grafikus felületünk) valamint számos OS/2 objektum kezeléséhez. Emiatt javasolt az ObjectREXX kiválasztása után lefuttatni a WPSINST nevű programot, ami regisztrálja az OREXX számára szükséges SOM osztályokat.

Object class

Ahogy visszafelé haladunk az objektum-hierarchiában, előbb–utóbb eljutunk az Object classig. Ez az osztály a hierarchia alapja, vagyis minden objektum az OREXX-ben az Object class leszármazottja. Ebből következően ez az osztály tartalmazza azon metódusokat, melyek minden egyes objektumban elérhetőek, noha végrehajtásuk módja természetesen az öröklési mechanizmusok szerint felülbírálható, módosítható.

Az Object osztályból közvetlenül készült objektumokat szinte soha nem használjuk, hiszen ez szinte csak keret, amelyet bővíteni lehet. Az osztály olyan alapvető metódusokkal rendelkezik, mint például új objektumpéldány (instance) létrehozása, létező lemásolása, azonos egyezőség vizsgálata. Alapvető metódusok például a `defaultname` és az `objectname`, amelyek az objektum nevét adják vissza (a string metódussal egyetemben), a `run` és a `start` metódusok, amelyekkel az objektumnak (akár változókból vett) üzeneteket küldhetünk normál illetve párhuzamos feldolgozással, a `hasmethod` metódus mellyel megtudhatjuk hogy az objektum képes-e egy adott üzenetet feldolgozni vagy sem.

Érdekes a `request` metódus, amely – az Object class természetéből adódóan – szintén minden objektumban megtalálható: segítségével a rendszer vagy a programunk megkérhet egy objektumot arra, hogy az értékét alakítsa át másfajta objektummá, amennyiben ez lehetséges. Például ha van egy Bag típusú objektumunk, és ezt megörvendeztetjük a

```
bagobject~request('array')
```

üzenettel, akkor arra kértük az objektumot, hogy próbálja a tartalmát Array formában visszaadni. Ilyenkor automatikusan meghívódik az objektum megfelelő MAKE metódusa, jelen esetben a `makearray`, amely vagy megfelelő formátumú objektumot, vagy .NIL-t ad vissza, utóbbival jelezve, hogy erre a trükkre nem képes. Ezt a módszert használja a rendszer olyan esetekben, amikor például mindenképp stringre van szüksége, és emiatt „felkéri" az objektumot a request('string') üzenettel hogy ha tud, készítsen magából stringet.

Class class

Ha valaki úgy gondolta, hogy az Object class nem elég elvont, akkor itt következik az az osztály, amely ezt az űrt hivatott betölteni.

Mint tudjuk, az objektumok példányait (instances, vagyis maguk az objektumok) az objektumosztályokból (class) hozzuk létre. Tehát az osztályok azok a gyárak, amelyek objektumokat készítenek. A Class class egy **metaclass**, olyan osztály, amely nem objektumpéldányokat hanem osztályokat hoz létre; az előző hasonlattal élve olyan gyár, amely másik gyárakat állít elő.

Az Osztály osztály (ugye milyen jól hangzik?) tehát minden osztálynak őse, így metódusait az osztályok öröklik. Logikusan ezen metódusok az objektumok létrehozását segítik, ezért ezek neve *class methods*, vagyis az osztályok metódusai.

Számos érdekes metódust találhatunk itt, amelyek az új osztályok illetve új objektumpéldányok létrehozását végzik. Itt található a `new`, amely új objektumokat hoz létre, és amelyet lehetőségünk

van a leszármazott osztályokban felülbírálni. A `subclass` és a `mixinclass` metódusok leszármazott osztályokat állítanak elő, az előbbi a „közönséges" leszármazott osztályokat készíti, míg az utóbbi típus a többszörös öröklést is lehetővé tevő osztályok létrehozásáért felelős.

Néha előfordul, hogy kíváncsiskodni támad kedvünk egy osztályt illetően, vagy hibakeresés közben érzünk csillapíthatatlan vágyat egy osztály belsejének megismerésére. Ilyenkor szolgál kellemes meglepetésként az a néhány metódus, amelyek vizsgálódásunkat segítik. A `baseclass` közli azon osztályt, amely az aktuális osztály alapja (ez főleg olyankor számít, amikor többszörös örökléssel kavartuk meg a dolgot, és nem világos hogy melyik osztály az amelyikre építettünk); a `metaclass` megadja azt az osztályt (metaclasst), amely a jelenlegi osztályunkat előállította (ami esélyesen a Class class lesz); a `subclasses` segítségével megnézhetjük osztályunk leszármazottait, amelyek függenek a jelenlegi metódusainktól, illetve ennek párjaként a `superclasses` ad tájékoztatást azon osztályokról, amelyektől az aktuális osztályunk függ; a `methods` pedig egy Supplierben megadja az osztály által ismert összes metódust (és azok programkódját, amennyiben nem a rendszer belső kódjába tartoznak).

(Mint általában eddig minden résznél, ehhez a részhez is szerepel egy zavaros kis program a gyűjteményünkben, az ORexx Apróságok között, amely BBS-en, Interneten illetve remélhetőleg a CD-n is (*Méghozzá a \DEVEL\SOURCES\OREXX alkönyvtárban, de a cikkben szereplő példaprogramokat a \OS2TIMES\9X-Y\OREXX alkönyvtárba külön is kigyűjtöttük-A Szerk.*) megtalálható. Az idevágó példa neve class.cmd, és nagyon sok class metódusra látható benne többé–kevésbé látványos példa.)

Gervai Péter

(következő számunkban folytatjuk)

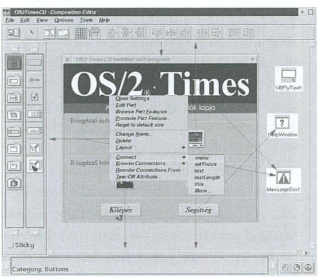
Következő számunkból

A hónap témája: Fejlesztés

Visual Age for Basic - Az IBM modern BASIC fejlesztőeszköze a programozás iránt érdeklődöknek, de a C bonyolultságától elrettenőknek

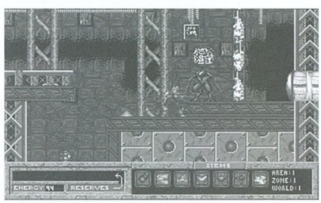

Visual Age C++ - készül az OS/2 Times CD felület újabb verziója. Részletesen ismertetjük ezt a nagyszerű fejlesztőkörnyezetet és összehasonlítjuk más C fejlesztőeszközökkel, mint például a Borland C++ vagy a Watcom C++ termékekkel, nem feledkezve meg az ingyenes gcc fordítóról sem.

De nem maradhat ki a REXX, a Pascal, a Java és a Prolog sem. Következő számunkban ezekre a nyelvekre is kitérünk. CD-nkre *megpróbáljuk* elhelyezni majd a VisualAge for Java időkorlátos verzióját (amennyiben időben megjelenik).

A játékok szerelmesei sem maradnak olvasnivaló nélkül, ismertetjük a Vigilance on V Talos és az Avarice programokat.

Továbbá a legfrissebb meghajtók, sharewarek és programdemók, HTML tanfolyam, ikonok, beszámoló az OS/2 találkozóról...

A változtatás jogát az OS/2 Times magazin fenntartja!

TeleLogic Kft.

OS/2-es szakértelmünk csak egy az erősségeink közül

IBM BESTeam

1119, Budapest, Fehérvári út 83. III.em
Tel.:204-3030, fax:204-3031
E-mail: telelog@telelog.datanet.hu

IBM PC DOS v7 (3,5" lemezen)	17.800
IBM PC DOS v7 upgrade bármely DOS-ról	11.200
OS/2 Warp v4 (Merlin)	49.500
OS/2 Warp v4 upgrade bármely korábbi OS/2-ről	32.900
magyar OS/2 Warp v4	49.500
magyar OS/2 Warp v4 upgrade bármely korábbi OS/2-ről	32.900
angol és magyar OS/2 Warp v3 (WIN-OS/2-vel) CD-n	35.200
angol OS/2 Warp Connect v3 CD-n	40.300
angol és magyar OS/2 Warp Connect v3 (WIN-OS/2-vel) CD-n	48.700
angol Warp Server Base+Internet Server promo	135.500
angol Warp Server Advanced+Internet Server promo	287.400
A fenti akciós termékek Warp Server komponensei 10 ügyfél licenszet is tartalmaznak.	
Warp Server ügyfél licensz - 1 User	11.100
Warp Server ügyfél licensz - 5 User	52.700
Warp Server ügyfél licensz - 10 User	102.700
Warp Server ügyfél licensz - 50 User	507.900
angol és magyar Warp Server Base komp. upg. bármely hálózatkez.-ről	96.700
angol és magyar Warp Server Adv. komp. upg. bármely hálózatkez.-ről	205.400
Warp Server ügyfél lic. kompetitív upg. bármely ügyfél lic.-ről - 1 User	5.000
Warp Server ügyfél lic. kompetitív upg. bármely ügyfél lic.-ről - 5 User	23.800
Warp Server ügyfél lic. kompetitív upg. bármely ügyfél lic.-ről - 10 User	46.100
Warp Server ügyfél lic. kompetitív upg. bármely ügyfél lic.-ről - 50 User	227.300
VisualAge C++ for OS/2 upg. C Set-ről (CD+Dok.)	40.500
VisualAge C++ for Windows kompetitív upg. bármely C fordítóról (CD+Dok.)	40.500
VisualAge C++ (OS/2, Windows) academic edition (diákoknak!)	22.300
VisualAge Cobol for OS/2 v1.2 Standard	177.800
VisualAge Cobol for OS/2 v1.2 Professional	375.800
VisualAge Cobol for OS/2 v1.2 Test	298.200

DB2/2 Single User v2.1.1 (benne: Approach) CD	91.100
DB2/2 Single User v2.1.1 (benne: Approach) 3.5"	96.900
Database Server for OS/2 Warp v4	198.700
DB2 Software Developer's Kit	54.000
Database Server for OS/2 Warp ügyfél lic. (OS/2, Win) - 1 User	30.600
Database Server for OS/2 Warp ügyfél lic. (OS/2, Win) - 5 User	144.900
Database Server for OS/2 Warp ügyfél lic. (OS/2, Win) - 10 User	283.800
Communications Server for OS/2 Warp v4.0	139.200
Communications Server Access Feature (OS/2, Win) -1 User	9.900
Communications Server Access Feature (OS/2, Win) -5 User	48.100
Communications Server Access Feature (OS/2, Win) -10 User	93.200
PartitionMagic v3 for DOS, Win (3.1+95,NT), OS/2	15.100
PartitionMagic v3 for DOS, Win (3.1+95,NT), OS/2 upgrade	8.200
IBM Antivirus Desktop	10.600
IBM Antivirus Enterprise (benne: 50 ügyfél lic.)	200.900
Staroffice v4 (komplett irodai programcsomag)	☎
ImpOS/2 (32 bites képfeldolgozó)	31.600
Object Desktop v1.5 (WPS kiterjesztés)	20.600
Object Desktop Professional upg. Standard-ről	22.700
Faxworks Pro v3 upg. BonusPak-ről	16.500
Faxworks v3 LAN for OS/2 - 10 ügyfél	147.200
Filestar/2 (32 bites fájlkezelő)	14.600
Gammatech Utilities v3.0	23.700
System Commander (profeszionális boot manager)	19.300
Process Commander	22.700
CICA for Windows shareware 2CD (97 április)	5.400
Hobbes for OS/2 shareware 2CD (97. ápr.)	5.400
Hobbes for OS/2 shareware 2CD (96. nov.)	3.800
Netop távirányító szoftverek (LAN/WAN, DOS, Win, OS/2, NT)	☎
Lotus szoftverek teljes választéka	☎
OS/2-es szakkönyvek magyar és angol nyelven	☎

Áraink ÁFA nélkül értendők. Az árváltoztatás jogát fenntartjuk!

OS/2 WARP Server

és VisualAge C++ promo akció

PowerPak: 560 Ft

Akció

Lapunk régebbi számai kedvezményes feltételekkel megrendelhetők az OpenBlue-tól

Az első négy szám darabja kedvezményesen 168 Forintért, illetve **PowerPak** akció: A négy szám együtt 560 Forintért.

Az árak a postaköltséget tartalmazzák !

Fizessen elő az OS/2 Times-ra!
1 évre (6 szám) 2800 Forint.

Előfizetni érdemes, hiszen:

- Nem kell folyton az újságosoknál keresni,
- Olcsóbban juthat a Czövek-Hoffer féle Warp könyvhöz,
- Ingyen házhoz viszik (a postaköltség benne van az árban),
- Az újság árának a felét nem a HIRKER-nek fizeti,
- és legfőképpen egy számot teljesen ingyen kap!

/// VTCD VIDEOTON
Kompaktlemez-gyártó Kft.
Székesfehérvár, Aszalvölgyi u. 1.
8001 Székesfehérvár, Pf. 175
E-mail: vtcd@mail.datanet.hu
(06-22)329132
Fax:(06-22)329133
COMPACT disc DIGITAL AUDIO
COMPACT disc+ DIGITAL AUDIO
COMPACT disc DIGITAL VIDEO
COMPACT disc Interactive
COMPACT disc
✓ Kompaktlemez
✓ Kompakt Technológia
✓ Kompakt Szolgáltatás